

Александар Митревски

МУЗИЧКА КУЛТУРА 4

Уџбеник за четврти разред основне школе

МУЗИЧКА КУЛТУРА 4

Уџбеник за четврти разред основне школе

Редакција Фондације „Алек Кавчић“

Аутор мср Александар Митревски

Рецензенти др Александар Стојадиновић, Педагошки факултет Универзитета у Нишу
Мирослава Терзин, ОШ „Жарко Зрењанин“, Кикинда
Владислава Ђурковић, ОШ „Бановић Страхиња“, Београд

Главни уредник Крста Поповски

Уредник Катарина Микљан

Извори фотографија Shutterstock, Wikipedia

Илустрације Горан Витановић

Лектура и коректура Милана Поучки

Ликовни уредник Слађана Николић

Дизајн и прелом Слађана Николић

Издавач АрхиКњига д. о. о.
Љубостињска 2, Београд

За издавача Оливер Кавчић

Штампа

Тираж

Прво издање, 2024.

ISBN

ISMN

САДРЖАЈ

ВОДИЧ КРОЗ УЏБЕНИК	4
РЕЧ АУТОРА	6
МУЗИЧКА АЗБУКА	
Ноте с тачком и корона	8
Тактирање на три	11
Репетиција	14
Тактирање на четири	17
Знаци за понављање	20
Цела нота и пауза	23
Нота и тон ЛА	26
Нота и тон СИ	29
Нота и тон ДО ²	32
Продужено трајање нота	34
Це-дур лествица	36
Музичка учионица 1	40
ШТА ЧУЈЕМО У МУЗИЦИ	
Динамика – јачина извођења	42
Темпо	45
Боја	47
Музичка учионица 2	50
МУЗИКА РАСПОЛОЖЕЊА	
Инструменти говоре	52
Музика и смех	55
Музика описује	58
Музика за плес	60
Балет и опера	62
Примењена музика	65
Запевајмо заједно	67
Музичка учионица 3	70
КОЛО, КОЛО, НАКОЛО	
Упознај свој крај кроз музику	72
Музика зближава људе	75
Заиграјмо весело	78
Традиционалне дечје игре уз певање	81
Музичка учионица 4	84
ПРИЛОГ	
Музички речник	85
Списак композиција	86
Нотни текст песама	88

ВОДИЧ КРОЗ УЏБЕНИК

кључне речи
из лекције

Покушај да запамтиш оно
што је важно

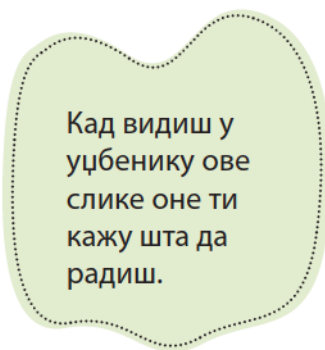
задатак који те наводи да уз певање
или слушање музике нешто уочиш,
повежеш или смислиш

заједно проверавате
своје знање кроз
занимљиве музичке
задатке и игре

свирање

Кад видиш у
уџбенику ове
слике оне ти
кажу шта да
радиш.

Ово сви знамо

сети се знања из претходних
разреда или из ранијих лекција

Само за радознале

читај ако желиш
да сазнаш више

**Лепо
понашање**

научи да се пристојно понашаш
у школи и на концерту

певање песама

Начуљи уши

слушање музике

објашњење непознатих речи

уз помоћ одраслих паметним телефоном можеш да учиташ QR код и саслушаш музички или тонски пример

Дигни два прста

питања и задаци
за проверу знања

Музичка учионица

кроз заједнички рад са друговима и другарицама, уз помоћ учитеља или учитељице, обнављаш знање

Фондација „Алек Кавчић“ и „Архикњига“ захваљују ученицима и професорима Школе за музичке таленте из Ђуприје на томе што су, захваљујући њиховим извођењима, ђаци у могућности да се путем QR кодова упознају са музичким делима за гудаче.

Такође, захваљујемо диригенткињи и етно-певачици Николини Ники Ковачевић која је интерпретирала вокална дела за овај уџбеник, пијанисти и аранжеру Ивану Алексијевићу, који је пратио Николину на клавиру, као и продуценту и сниматељу Синиши Кокерићу.

Фондација „Алек Кавчић“

РЕЧ АУТОРА

Драги ученици,

Ваше путовање кроз занимљив музички свет се наставља. Певањем, свирањем и слушањем одабраних дела проширићете своја музичка искуства. Сазнаћете многе занимљиве информације и научити нове тонове и тако боље разумети процес музичког стварања. Кроз решавање самосталних и групних задатака искусићете магију компоновања својих песама, бројалица и музичких игара. Проучавањем народне музике открићете многе лепе обичаје своје средине.

Верујте у своје способности и храбро закорачите у свет пун нових знања и ведрих тонова.

Добро дошли зналци-музикалци!

Аутор

МУЗИЧКА АЗБУКА

НОТЕ С ТАЧКОМ И КОРОНА

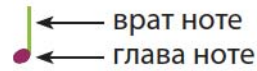
Важне речи

- ⊙ нота с тачком
- ⊙ корона

Ово сви знамо

⊙ Знаци у музици који ти користе за певање и свирање зову се ноте. Ноте служе да обележе тонове и имају главу и врат.

⊙ Ноте се пишу у линијском систему. На почетку се пише виолински кључ.

⊙ Четвртина ноте има испуњен круг и нотни врат. Траје један откуцај.

⊙ Осмина ноте се пише као четвртина, али има барјачић. Траје пола откуцаја.

⊙ Половина ноте пише се као четвртина, само што је глава ноте празна. Она траје два откуцаја.

Задатак

Пажљиво прочитај нотни запис песме **Бројимо**. Уочи ноте поред којих се налази тачка.

Бројимо

Умерено

Митревски А.

Је'н, два, три, је'н, два, три, бро - ји - мо са - да сви.

Је'н, два, три, је'н, два, три, пе - вај са на - ма и ти.

Трајање **нота** се може повећати тачком и короном.
Тачка повећава вредност ноте за половину њене стварне вредности.
Дакле, продужено трајање зависи од трајања ноте поред које се налази тачка.

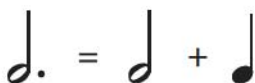
Већ знаш да четвртина ноте траје један откуцај. Шта мислиш, колико онда траје четвртина ноте са тачком?

Спајањем четвртине ноте и тачке настаје **четвртина с тачком**. Она траје један и по откуцај.

Половина ноте са тачком траје укупно три откуцаја.

Пажљиво погледај нотни запис. Уочи нови елемент који изгледа као тачка с капицом. Заокружи га.

Корона продужава трајање ноте за још најмање половину њене вредности.

 – корона

Корона се користи код последњих нота или на крају композиција. У нотном запису се пише изнад ноте, а понекад и испод ноте коју продужава.

Начуљи уши

На интернету уз помоћ одраслих потражи звучни запис песме **Лепо ти је рано уранити**. Док слушаш, покушај да пратиш мелодију у нотном запису и уочиш четвртину с тачком и корону.

Лепо ти је рано уранити

Умерено

Народна песма

Ле-по ти је ра - но у - ра - ни - ти,

Ле-по ти је ра - но у - ра - ни - ти.

Отпевај песму **Лепо ти је рано уранити** помоћу текста песме. Пази на четвртину с тачком и корону.

Дигни два прста

1. Шта означава тачка поред ноте?
  2. Колико траје половина са тачком?
а) два откуцаја б) пола откуцаја в) три откуцаја
- Заокружи слово испред тачног одговора.
3. Колико откуцаја траје четвртина с тачком?
  4. За колико се короном продужава трајање?

ТАКТИРАЊЕ НА ТРИ

Важне речи

⊙ трочетвртински такт

ОВО СВИ ЗНАМО

- ⊙ Тактирање је начин вежбања и извођења ритма песме покретима руке.
- ⊙ Када су у такту употребљене нотне вредности које у збиру дају две четвртине, реч је о двочетвртинском такту и на почетку песме пишеш ознаку за такт ($\frac{2}{4}$).
- ⊙ Песме у двочетвртинском такту тактираш на два потеза и такво тактирање зовеш тактирање на два.

Када се у такту налазе нотне вредности које у збиру дају три четвртине, тада на почетку песме пишемо ознаку за **трочетвртински такт** ($\frac{3}{4}$).

Тактирање у трочетвртинском такту зове се и тактирање на три. Вредност овог такта је три четвртине.

Песме у трочетвртинском такту тактираш на три потеза. Покрети руке треба да прате упутство са слике. Шака је подигнута у ваздуху. Треба да је спустиш и изговориш „прва“. Затим шаку помериш удесно и изговориш „друга“. На крају шаку вратиш у првобитан положај и кажеш „трећа“.

Прочитај нотни запис песме **Бројимо**. Певај песму уз тактирање.

Бројимо

Умерено

Митревски А.

Је'н, два, три, је'н, два, три, бро - ји - мо са - да сви.

Је'н, два, три, је'н, два, три, пе - вај са на - ма и ти.

Обрати пажњу на ознаке изнад нота у првом такту бројалице. Реч је о наглашеном и ненаглашеном делу такта.

Наглашени део такта, уз који у тактирању кажеш „прва“, обележен је равном цртицом (—).

Ненаглашени део такта, уз који у тактирању изговараш „друга“ и „трећа“, обележен је кривом линијом (∪).

Начуљи уши

Саслушај композиције написане у трочетвртинском такту.

Валцер а-мол
Фредерик Шопен

Скерцо
Сергеј Рахмањин

На слово на слово
Песма из Енглеске

Који инструмент чујеш у композицији **Валцер а-мол**? Колико инструмената изводи композицију **Скерцо**? Колико гласова изводи песму **На слово на слово**? Упореди композиције. Каква је музика: тиха или гласна, брза или спора? Какав је ритам, исти или другачији?

Само за радознале .....

Фредерик Шопен био је пољски композитор, са надимком Песник клавира. Највише је стварао дела за клавир инспирисан бројним играма. Шопен је био узор чувеном руском композитору Сергеју Рахмањинову. Рахмањинов је имао развијен осећај за ритам и дугачке прсте, тако да је могао да одсвира већи број тонова одједном. Распон његове шаке је био чак 30 центиметара.

Фредерик Шопен

Сергеј Рахмањинов

Озбиљну, класичну музику слушаш у тишини, без разговора и шушкања, окретања и гледања у мобилни телефон. Овакво понашање очекује се увек на концертима класичне музике, али и када си у позоришту.

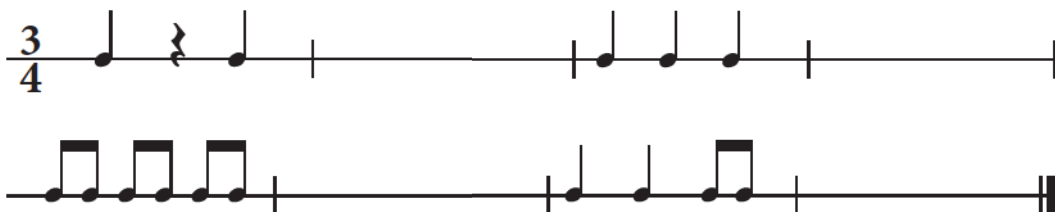

Дигни два прста .....

1. Одвој тактове на одговарајућим местима тако што ћеш дописати тактице. Након тога ћеш добити краћу ритмичку вежбу. Тактирај на три уз изговор на слог ТА.

2. Доврши започету ритмичку вежбу тако што ћеш празне тактове попунити нотама и паузама различитог трајања.

РЕПЕТИЦИЈА

Важне речи

- ⊙ понављање
- ⊙ репетиција

Ово сви знамо

- ⊙ Линијски систем у коме бележиш ноте састоји се од пет линија и четири празнине.
- ⊙ На почетку линијског система пише се виолински кључ.

- ⊙ Ноте се пишу у линијском систему, испод и изнад њега.

У песмама из читанке, строфе које се понављају зовеш рефрен. И у музици део песме може да се понавља. У таквим случајевима користиш посебан знак.

Када се у музици одређени део песме понавља у линијском систему, уписујеш знак за **повнављање** који се зове **репетиција**. Почетна репетиција се ставља на почетак нотног текста, а завршна на крају. То значи да се низ нота који се налази између ове две репетиције изводи два пута.

Ако се на крају песме налази само завршна репетиција, то значи да целу песму треба извести два пута.

Начуљи уши

Саслушај песму **С оне стране Дунава**. Пажљиво прати текст ове песме и обрати пажњу на понављање.

Обрати пажњу на знакове за репетицију у нотном тексту и отпевај целу песму **С оне стране Дунава**. Док певаш, тактирај у двочетвртинском такту. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 89).

С оне стране Дунава

Брзо Народна песма

Со - не стра - не Ду - на - ва и - ма јед - на ко - ле - ба,
у ко - ле - би се - ка, га - ра - ва, па ле - па!

Када знакови за репетицију не би постојали, делови нотног текста које треба поновити морали би да се напишу два пута заредом. То би захтевало више времена за писање нота и заузимало би више простора на папиру.

Начуји уши

Саслушај дело **Арија**, немачког композитора Јохана Себастијана Баха. Обрати пажњу на делове који се понављају.

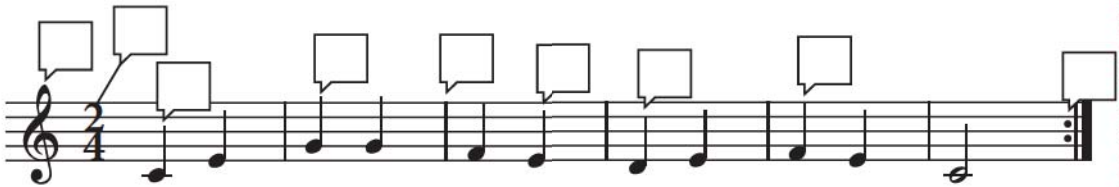
Играјте у ритму двочетвртинског такта уз песму **С оне стране Дунава**. Изаберите коловођу који треба да подбочи леву руку и савије десну руку иза леђа. Сви остали нека подбоче леву руку. Затим десном руком ухватите леву подбочену руку играча десно од себе и направите полукруг. Корачајте на десну страну у ритму две четвртине док певате песму. Први корак правите десном ногом, следећи левом и тако наизменично.

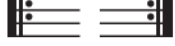

Дигни два прста

1. Упиши одговарајући број у квадратић.

1. Ознака за такт	4. Тактица	7. Нота ми
2. Репетиција	5. Нота до	8. Нота фа
3. Виолински кључ	6. Нота ре	9. Нота сол

2. Пронађи и заокружи називе знакова: и .

Р	Б	Е	Ж	Ц	И	М	А	Р	Е
М	Е	А	С	У	С	Т	К	Е	Р
А	У	П	К	Л	Н	А	М	Т	К
Ш	У	М	Е	Р	С	Т	О	К	С
К	О	Т	И	Т	Н	И	Л	А	Ц
Р	Е	Н	О	С	И	Б	О	Т	И
А	Н	О	Р	О	К	Ц	Б	И	Љ
М	А	Р	И	Н	Д	В	И	Р	К
У	У	Ц	Е	Р	С	К	А	Ј	Е
К	О	Р	О	Н	А	Л	Е	К	А

ТАКТИРАЊЕ НА ЧЕТИРИ

Важне речи

⊙ четворочетвртински такт

Ово сви знамо

- ⊙ Како се изводи тактирање на три?
- ⊙ Какав је ритам композиција написаних у трочетвртинском такту?

Када су у такту употребљене нотне вредности које у збиру дају четири четвртине, тада је реч о **четворочетвртинском такту**. Овај такт може да се обележи великим латиничним словом Ц (C) или бројевима $\frac{4}{4}$.

Тактирање у четворочетвртинском такту зове се и тактирање на четири.

Песме у четворочетвртинском такту тактираш на четири потеза. Покрети руке треба да прате упутство са слике. Шака је подигнута у ваздух. Треба да је спустиш и изговораш „прва“. Затим шаку помериш у леву страну и изговориш „друга“. Потом шаку помериш у десну страну и кажеш „трећа“. Коначно вратиш шаку у првобитан положај и изговориш „четврта“.

Изведи бројалицу **Весељак**. Јединице бројања куцкај оловком о сто, а уместо текста изговарај ТА. Затим тапши у ритму бројалице и изговарај њен текст.

Весељак

4/4

Ја сам пти - ца цр - на, а жут ми је нос,
сва - ко де - те зна - де, да се зо - вем кос.

Начуљи уши

Саслушај народну песму песму **Чобан тера овчице**. Обрати пажњу на такт.

Прочитај текст песме **Чобан тера овчице**. (У Прилогу, на крају уџбеника, стр. 89, налази се цео текст песме.) Отпевај песму, али пази да је отпеваш у четворочетвртинском такту.

Чобан тера овчице,
лакој лане,
дири, дири дане,
чобан тера овчице лагано.

Преко једне речице,
лакој лане,
дири, дири дане,
преко једне речице лагано.

Све му овце пређоше,
лакој лане,
дири, дири, дане,
све му овце пређоше лагано.

Четворочетвртински такт се још зове и четвороделни такт. Сваки такт се састоји из наглашеног и ненаглашеног дела. Први и трећи тон су наглашени, а други и четврти су ненаглашени.

Начуљи уши

Саслушај композицију **Игра малих лабудова** Петра Иљича Чајковског из балета **Лабудово језеро**. Композиција је написана у четвороделном такту.

Док слушаш, обрати пажњу на ритам и инструменте. Које инструменте чујеш? Да ли је музика тиха или гласна, брза или спора? Какво расположење ова музика буди у теби?

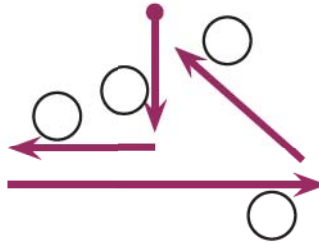

Дигни два прста

1. Допуни реченицу, тако да буде тачна.

Четворочетвртински такт може да се обележи _____ или _____.

2. Означи редослед померања шаке при тактирању у четворочетвртинском такту. Користи бројеве од 1 до 4.

3. Означи различитим бојама тонове, који представљају наглашене и ненаглашене делове такта у песми **Ја посејам лубенице**. Црвеном бојом заокружи наглашене делове а плавом ненаглашене делове такта.

Ја посејам лубенице

Брзо

Народна песма

ЗНАЦИ ЗА ПОНАВЉАЊЕ

Важне речи

- ⊙ прима волта
- ⊙ секунда волта

Ово сви знамо

- ⊙ Шта је репетиција и како се користи?
- ⊙ Како се репетиција означава у нотном систему?

Поред репетиције, у музици постоје и други знаци за понављање. Ови знаци се користе када постоји потреба да се након понављања одређена песма другачије заврши.

Прима волта означава део песме који се изводи први пут.

1.

– „прима“, од италијанске речи „Prima“, значи један.

Секунда волта означава део песме који се изводи други пут.

2.

– „секунда“, од италијанске речи „Seconda“, значи два.

Ови знаци се бележе изнад такта који треба поновити.

У нотном систему уочи ознаке за прима и секунда волту и заокружи их.

Начуљи уши

Саслушај песму **Ја посејах лан**. Обрати пажњу на делове мелодије који се понављају.

Отпевај песму **Ја посејах лан** поштујући нотне вредности и ознаке за понављање. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 90).

Ја посејах лан

Брзо

Народна песма

Ја по - се - јах лан баш на И - ван - дан.

Гр-ди-ла ме, гр-ди-ла ме И-ва-но-ва мај - ка, мај - ка.

Поделите се у две групе. Једна група треба да глуми и плеше, а друга треба да пева **Ја посејах лан**. Прва група треба да осмисли плесне кораке којима ће описати оно што је опевано у песми. Покрете треба да прате одговарајући изрази лица. Друга група треба да увежба певање песме. Затим заједно изведите вежбу.

Дигни два прста

1. Зашто се користе прима и секунда волта?

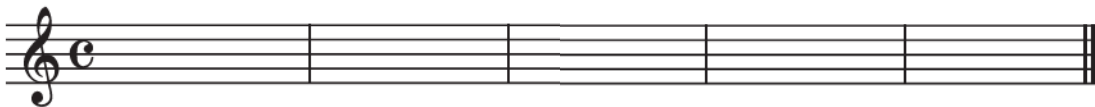
_____

2. Где се прима и секунда волта бележе у линијском систему?

- а) Након такта који се понавља.
- б) Изнад такта који се понавља.
- в) Испод такта који се понавља.

Заокружи слово испред тачног одговора.

3. Одреди редослед тактова и створи своју мелодију. Потом осмисли речи своје песме и запиши их на линијама испод. Песма може да буде посвећена неком празнику.

_____

_____

_____

ЦЕЛА НОТА И ПАУЗА

Важне речи

- ◎ цела нота
- ◎ цела пауза

Ово сви знамо

- ◎ Паузе имају различиту вредност (трајање) као и ноте.
- ◎ Четвртина паузе траје колико и четвртина ноте – један откуцај.
- ◎ Осмина паузе траје колико и осмина ноте – пола откуцаја.
- ◎ Половина паузе траје колико и половина ноте – два откуцаја.

Цела нота траје четири јединице бројања. Зато је довољно да само она буде у једном такту. Она траје колико и четворочетвртински такт или укупно четири четвртине ноте. Цела нота се изгледом разликује јер нема нотни врат.

четворочетвртински такт = цела нота

четири четвртине ноте = цела нота

Задатак

У нотној свесци у линијском систему напиши целу ноту. Тако попуни један линијски систем и на његовом завршетку стави две тактне црте.

Начуљи уши

На интернет претраживачу уз помоћ одраслих пронађи и саслушај народну песму **У ливади, под јасеном**.

У нотном запису песме **У ливади, под јасеном** заокружи целу ноту.

У ливади, под јасеном

Брзо

Народна песма

У ли-ва - ди, под ја-се - ном во-да из-ви-ре, во-да из-ви-ре.

У ли-ва - ди, под ја-се - ном ај, во-да из - ви - ре.

Знак за **целу паузу** се бележи испод четврте линије у линијском систему. Ова пауза траје четири откуцаја, исто колико и цела нота или четири четвртинске паузе.

Изговарај текст песме **Мене мајка једну има** као бројалицу уз тактирање. Отпевај ову песму. Ако имаш металофон или блок флауту, покушај и да је одсвираш.

Мене мајка једну има

Музика и текст:
А. Митревски

Умерено

Ме - не мај - ка јед - ну и - ма. Кад је љу - тим,
ка - же ми: „Ти - ши - на!“

Дигни два прста

1. а) У ком такту је написана песма **У ливади, под јасеном**?

_____

б) У ком такту је написана песма **Мене мајка једну има**?

_____

2. Заокружи различитим бојама трајања нота у песми **У ливади под јасеном**:

плавом – четвртину са тачком,

зеленом – целу ноту,

црвеном – осмине ноте.

3. У нотном запису песме **Мене мајка једну има** заокружи целу паузу.

4. У празне тактове запиши ноте и паузе, тако да укупна вредност сваког такта буде четири четвртине.

НОТА И ТОН ЛА

Важне речи

нота ЛА

Ово сви знамо

⊙ Које тоне знаш? Напиши њихове називе испод нота којим су представљени у датом линијском систему.

Ноту ЛА записујеш у другој празнини линијског система.

Ла

У нотној свесци, у линијском систему напиши ноту ЛА у различитом трајању: осмина, четвртина и половина. Тако попуни један линијски систем и на његовом завршетку напиши две тактне црте.

Погледај нотни запис Народне песме **Лазара мајка грдила** и уочи ноту ЛА. Изговарај ноте уз тактирање у трочетвртинском такту. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 90).

Лазара мајка грдила

Умерено

Народна песма

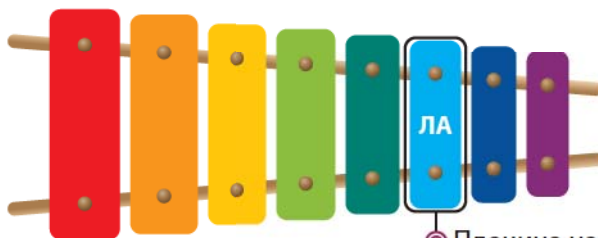
Ла-за-ра мај - ка гр-ди-ла, гр-ди-ла, Ла-за-ра мај - ка гр - ди - ла.

Изведи вежбу тактирањем, изговарајући ноте у написаном трајању. Вежбу можеш да одсвираш и на металофону или блок флаути, ако имаш ове инструменте.

Плочница на металофону која означава ноту ЛА

Уз помоћ нотног записа отпевај песму из Финске **Лападу**. Ако имаш металофон или блок флауту, можеш да покушаш и да је одсвираш.

Лападу

Живо

Песма из Финске

И - грај - мо се, Ла - па - ду, Ла - па - ду, Ла - па - ду,

И-грај-мо се, Ла-па-ду, Ла-па, Ла-па-ду. Хеј! Ла-па, Ла-па-ду.

Игра Лападу се изводи у затвореном колу. Ухватите се за руке и крећите се укруг на десну страну док истовремено певате песму **Лападу**. Када песму први пут отпевате у целини, станите.

Један ученик треба да пита: Хоћемо ли да играмо Лападу држећи се под руку? Остали гласно одговарају: Хоћемо!

Затим се игра понавља. Команде могу бити различите: можете да се држите за рамена, колена, струк итд. Будите маштовити и заједно осмислите нове кораке.

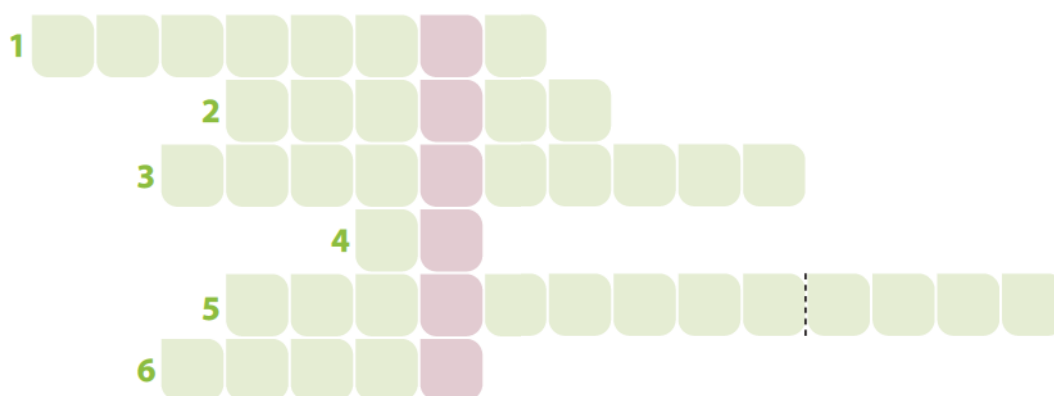

Дигни два прста

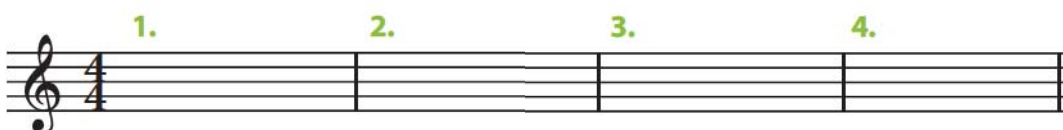
1. У нотном тексту песме **Лападу** заокружи ноту ЛА црвеном бојом.

2. Реши укрштеницу и на линији упиши њено решење.

1. Нота која траје два откуцаја.
2. Ознака која продужава ноту или паузу и пише се изнад ње.
3. Знак за понављање одређеног дела песме. Постоји почетна и завршна.
4. Нота која се бележи у првој празнини линијског система.
5. Који кључ се пише на почетку линијског система?
6. Назив ознаке за понављање која претходи секунда волти.

3. Запиши кратку мелодију у дати линијски систем пратећи бројеве и тонове написане солмизацијом. Обрати пажњу на број наведених тонова испод тактова, сви треба да буду записани као четвртине.

1. ми, фа, сол, фа   2. ми, ре, до, ре   3. ми, сол, сол, сол   4. сол, ми, ре, до

НОТА И ТОН СИ

Важне речи

- ⊙ нота СИ
- ⊙ нотни врат

Ово сви знамо

- ⊙ У линијском систему значи место на коме мислиш да би требало да се пише нота која следи после ноте ЛА.

Ноту СИ бележиш на трећој линији у линијском систему.

Примећујеш да је **нотни врат** код ове ноте окренут надоле. Свака наредна нота има нотни врат који се пише надоле.

Има случајева када се нотни врат ноте СИ пише нагоре. На пример, када се ноте спајају нотним цртама као код осмина. Тада положај нотног врата зависи од осталих нота у низу.

Задатак

Уочи ноту СИ у нотном запису и заокружи је. Потом покушај да отпеваш песму.

Синоћ сам певао

Играчки

В. Илић

Није ла, није сол, није ни до,
па сам научио да си је то.

Саслушај народну песму **Синоћ мајка оженила Марка**. Тактирај уз песму и изговарај ноте. Води рачуна о честим променама такта. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 91).

Синоћ мајка оженила Марка

Умерено Народна песма

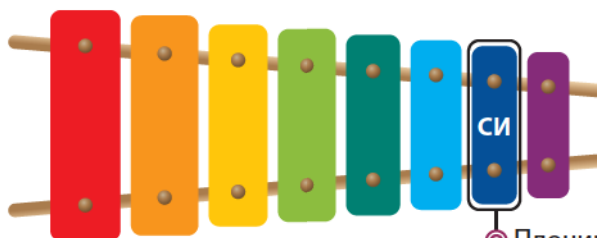
Си-ноћ мај - ка о - же - ни - ла Мар - ка,
си-ноћ мај - ка о - же - ни - ла Мар - ка.

⊙ У нотном запису уочи у којим случајевима је нотни врат ноте СИ окренут нагоре, а у којим доле.

Изведи вежбу тактирањем, изговарајући ноте у написаном трајању. Вежбу можеш да одсвираш и на металофону или блок флаути, ако имаш ове инструменте.

⊙ Плочница на металофону која означава ноту СИ

Дигни два прста

1. Заокружи различитим бојама трајање тонова у песми **Синоћ мајка оженила Марка**:

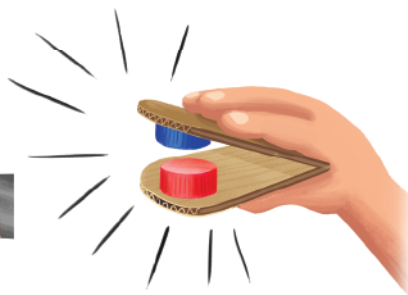
црвена – два откуцаја,

плава – један откуцај.

2. Покушај да направиш различите инструменте. Рециклирај стаклене тегле, пластичне чаше и чепове. Ако у тегле и флаше ставиш шаку пиринча, добићеш звечке. Уз помоћ пластичних чепова и картона можеш да направиш инструмент сличан кастањетама.

Отпевај песму **Синоћ мајка оженила Марка** уз ритмичку пратњу направљеног инструмента.

НОТА И ТОН ДО²

Важне речи

🎯 нота ДО²

Ово сви знамо

- 🎯 Како се пише врат код ноте СИ?
- 🎯 Шта мислиш, како се пише врат следеће ноте? Објасни зашто.

Нота ДО² пише се у трећој празнини линијског система.

Врат ноте ДО² пише се надоле.

Сада знаш да пишеш две ноте ДО. Реч је о нотама ДО¹ и ДО². Оне се разликују по висини.

Начуљи уши

Пажљиво саслушај народну песму **У Милице**. Док слушаш, покушај да пратиш нотни текст. Уочи ноте ДО¹ и ДО².

У Милице

Брзо

Непознати аутор

У Ми-ли-це, у Ми-ли-це ду-ге тре-па - ви - це. ви - це.

Пре-кри-ле јој, пре-кри-ле јој ру-мен ја-го - ди - це. ли - це.

Ја - го - ди - це, ја - го - ди - це и би - је - ло

- 🎯 У ком такту је написана ова народна песма?

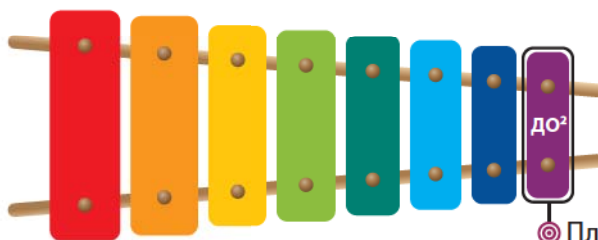

Пратећи нотни запис, покушај да отпеваш песму **У Милице**. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 91).

Уз тактирање изговарај ноте из нотног записа песме **У Милице**. Вежбу можеш да одсвираш и на металофону или блок флаути, ако имаш ове инструменте.

Плочица на металофону која означава ноту ДО²

Дигни два прста

1. Повежи ноту са одговарајућим називом.

2. Отпевај тон ДО¹, затим ДО². Да ли примећујеш разлику? Објасни. Ако имаш металофон или блок флауту одсвирај ова два тона.

3. Како замишљаш Милицу? Нацртај.

ПРОДУЖЕНО ТРАЈАЊЕ НОТА

Важне
речи

🎯 лук трајања

Ово сви знамо

- 🎯 Шта означава тачка поред ноте?
- 🎯 Колико траје половина са тачком?

Мали лук који спаја две исте ноте (два тона исте висине) служи да продужи трајање. Због тога се назива **лук трајања** или лигатура. Лигатура се бележи дужом кривом цртом ( ).

Када су две ноте повезане луком, њихова трајања се сабирају и свирају или певају на један слог.

откуцаја + откуцај = 4 откуцаја

Начуљи уши

Саслушај песму непознатог аутора **Завичају мој**. Док слушаш песму, прати текст и обрати пажњу како је отпеван означени део.

За - ви - ча - ју **мој**,
ми - ли род - ни **крај**.
Ми - ри-сна по - ља и **цвије - тни** гај,
то мој дом је **знај**.
Ми - ри-сна по - ља и **цвије - тни** гај,
то мој дом је **знај**.

Пажљиво прочитај нотни запис. Изведи песму **Завичају мој** уз тактирање. Поштуј знаке за динамику и нотно трајање. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 91).

Завичају мој

Живахно

Непознати аутор

p За - ви - ча - ју мој, ми - ли род - ни крај.

mf Ми - ри - сна по - ља и цвије - тни гај, то мој

1. дом је знај. 2. знај.

Само за радознале .....

Лук у музици има још једну улогу и значење. За легато, повезано извођење тонова различите висине, такође се користи лук. Тоновни се изводе без прекида, на један дах.

ли - си - ца

Дигни два прста .....

1. Сабери различита трајања нота и пауза. Напиши њихов збир.

$$\text{quarter note} + \text{quarter note} = \square \quad \text{quarter note} + \text{dotted quarter note} = \square \quad \text{beamed eighth notes} + \text{quarter rest} = \square$$

$$\text{quarter note} + \text{eighth note} + \text{quarter note} = \square \quad \text{dotted quarter note} + \text{quarter note} = \square$$

2. Доврши започету ритмичку вежбу. Користи лук и половину са тачком. Нотне вредности у такту треба да одговарају збиру трајања од три четвртине.

ЦЕ-ДУР ЛЕСТВИЦА

Важне речи

- ⊙ лествица
- ⊙ солмизација
- ⊙ Це-дур лествица
- ⊙ ступањ
- ⊙ цео степен
- ⊙ полустепен

Ово сви знамо

- ⊙ У линијском систему свака нота има своје место и одговара тону одређене висине.
- ⊙ Које тонове знаш?

Лествица представља низ од осам различитих тонова. Они су поређани од најнижег до највишег. Последњи тон у лествици је увек поновљени први.

Покушај да отпеваш ноте лествице изговарајући само слог ЛА.

Солмизација је начин читања нота када сваком тону лествице одговара један слог. Када певаш, изговараш тонове по солмизацији, односно певаш: ДО¹, РЕ, МИ, ФА, СОЛ, ЛА, СИ, ДО².

Отпевај ноте лествице по солмизацији, навише. Покушај и да их отпеваш наниже.

Начуљи уши

Саслушај аудио-запис песме **Солмизација** из филма „Моје песме, моји снови” Ричарда Роџерса. Док слушаш, пажљиво прати текст песме.

До нам жели добар дан,
Ре у реду чека сам.
Ми је то смо ето ми,
Фа је фазон знамо сви.
Сол то солмизирам ја,
Ла је лађа свако зна.
Си нам тихо каже то
да је иза њега **До**. (2x)
До, Ре, Ми, Фа, Сол, Ла, Си,
До, Сол, До.

Пажљиво прочитај нотни запис песме **Солмизација**, а потом покушај да отпеваш песму.

Солмизација

Умерено

Р. Роџерс

mf До нам же-ли до-бар дан, Ре у ре-ду че-ка сам.

Ми је то смо е - то ми, Фа је фа-зон зна-мо сви.

Сол то сол-ми-зи-рам ја, Ла је ла-ђа сва-ко зна.

Си нам ти-хо ка-же то да је и - за ње-га До - о - о - о.

До. До, ре, ми, фа, сол, ла, си, до, сол, до.

Поред солмизације, тонови се могу бележити абecedом. Тада се користе велика слова абeдеце: С, D, E, F, G, A, H и C.

Це-дур (C-dur) лeствица правилно се бележи великим словом абeдеце **С**. Овим словом се означавају први и последњи тон у низу. Ову лeствицу чине тонови: ДО, РЕ, МИ, ФА, СОЛ, ЛА, СИ и ДО.

до ре ми фа сол ла си до
C D E F G A H C

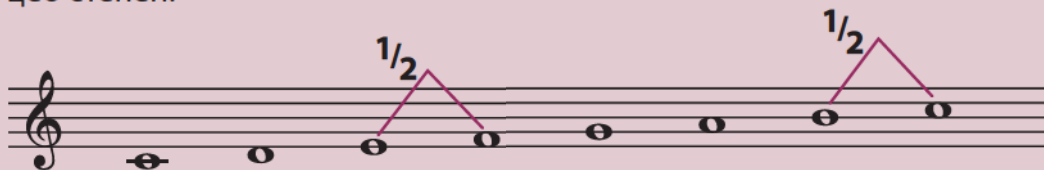
Отпевај Це-дур лествицу. Ако имаш металофон или блок флауту, одсвирај Це-дур лествицу.

Место тона у лествици је одређено **ступњем**. Ступањ се обележава римским бројевима.

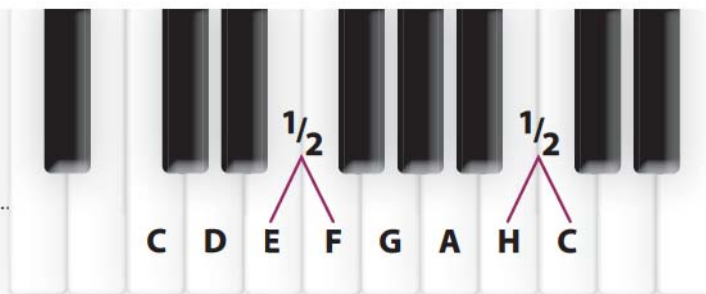

Растојање између два суседна ступња може бити полустепен или цео степен.

На клавиру ћеш најлакше препознати где се налазе полустепен и цео степен.

Це-дур (C-dur) лествица исписана словима абецеде на диркама клавира 🎹.....

Полустепен се налази тамо где нема црних дирки.

Полустепен је најмањи размак између два тона. Он се налази између тонова Е и F, као и између H и C. Између осталих ступњева су **цели степени**.

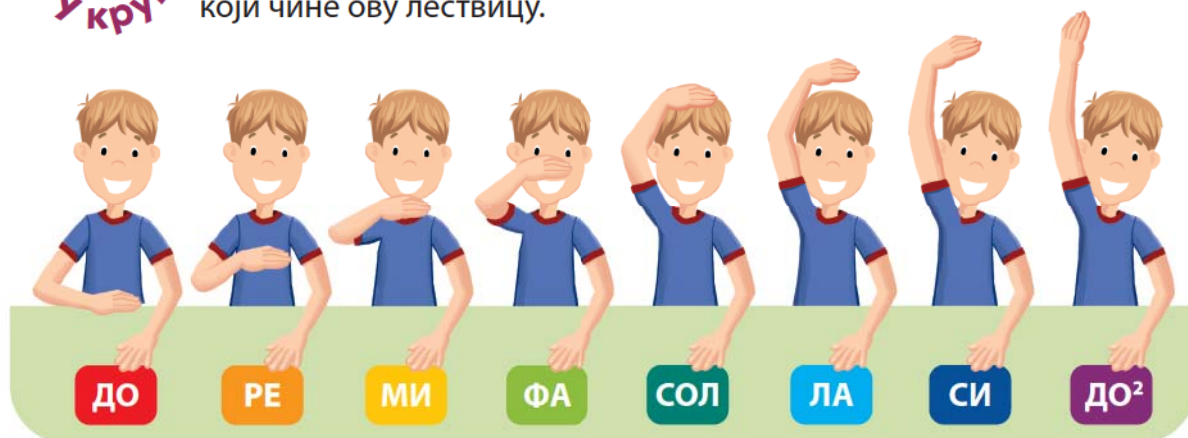
Само за радознале .....

Це-дур лествица има укупно осам различитих тонова. Сви тонови ове лествице чине једну октаву. Реч окто значи осам, а октава је назив интервала од осам тонова.

Играјте Вардигрицу. Покретима руке треба да покажете и отпевате тонове Це-дур (C-dur) лествице, као што је приказано на слици. Игра ће вам помоћи да препознате различите тонске висине свих тонова који чине ову лествицу.

Дигни два прста

1. У линијском систему редом напиши ноте којима се представљају тонови који чине Це-дур (C-dur) лествицу. Испод нота напиши одговарајуће називе по солмизацији и абецеди.

солмизација:

абецеди:

2. Послушај композицију **Пијанисти**, композитора Камиј Сен Санса, која је део **Карневала животиња**.

Шта пијанисти покушавају да одсвирају? Ко изводи композицију, један инструмент или оркестар?

3. Допиши одговарајуће ноте и тако заврши мелодију. Песма је написана у Це-дур лествици. Недостају ноте између којих се налази полустепен.

Пе - ва шу - ма, бли - ста луг, и - гра -

мо се ја и мој до - бар друг.

1. Саслушајте песму **Птице се враћају** и погледајте њен нотни запис. Певајте песму уз тактирање у четворочетвртинском такту. Осмислите ритмичку пратњу песме коју можете извести оловкама.

Птице се враћају

Весело

Песма из Немачке

mf Све су пти-це о - пет ту, пев им сву-да зво - ни,
p бу-дан вра-бац ма - ли ца-рић, це - о дан им чу - јеш гла-сић.
mf Ве - се-ло нам пе - ва-ју ср - цу то је дра - го.

2. Одсвирајте сваки такт дат испод и одаберите оне од којих можете саставити мелодију. Одредите редослед тактова и створите своју мелодију, а потом је запишите у празни линијски систем. Заједно тактирајте састављену мелодијску вежбу док истовремено изговарате називе нота поштујући нотне вредности. На дату мелодију можете осмислити и текст.

ШТА ЧУЈЕМО У МУЗИЦИ

ДИНАМИКА – ЈАЧИНА ИЗВОЂЕЊА

Важне речи

- ☉ средње тихо
- ☉ средње гласно

Ово сви знамо

- ☉ Певање или свирање мелодије у различитој јачини зове се динамика.
- ☉ Ознаке за динамику пишу се латиничним словима и имају значење на италијанском језику.
- ☉ Две основне ознаке за динамику су: тихо (*piano p*) и гласно (*forte f*).

Осим тихог и гласног извођења музике, постоји и извођење у **средње тихој** (*mezzo piano mp*) и **средње гласној** (*mezzo forte mf*) динамичи. Ове ознаке пишу се на почетку музичког дела и испод линијског система. Ознаке за динамику се у случају промене јачине пишу и на другим местима у линијском ситему.

Ознака за динамику	Значење на италијанском	(Читање) и значење на српском
<i>mp</i>	<i>Mezzo piano</i>	(мецопиано) средње тихо
<i>mf</i>	<i>Mezzo forte</i>	(мецофорте) средње гласно

Ознаке за динамику ти говоре у којој динамичи је композитор замислио да певаш или свираш дело које је написао.

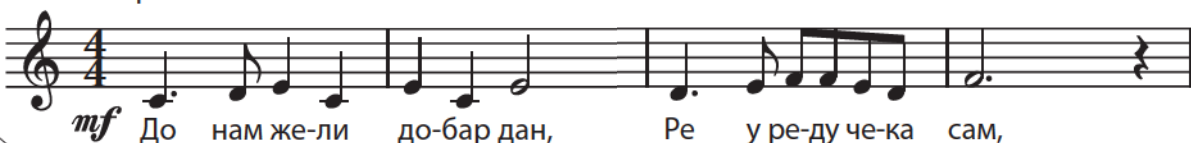
Прочитај део нотног записа песме **Солмизација**. На нотном запису заокружи ознаку за динамику. У којој динамичи је композитор замислио да се изводи ово дело?

Солмизација

(Из филма **Моје песме, моји снови**)

Р. Роџерс

Умерено

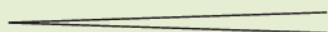

Динамика представља однос тонова према њиховој јачини. Она може често да се мења.

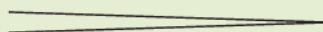

Тоновни мелодије могу да се постепено појачавају од тихог ка гласном. Тада се користи ознака за динамику „crescendo” (чита се крешендо), која се обележава знаком који подсећа на знак за мање у математици (<).

Ако се тонови мелодије постепено утишавају од гласног ка тихом, тада се користи „decrescendo” (чита се декрешендо) који се обележава знаком налик знаку за веће у математици (>).

крешендо (*crescendo*)

декрешендо (*decrescendo*)

Ознаке за динамику се бележе испод линијског система и тонова.

Начуљи уши

Саслушај народну песму из Македоније **Дафина**. У интернет претраживачу уз помоћ одраслих укуцај: Дафина мома песма из Македоније. Обрати пажњу на динамику и постепено појачавање и постепено утишавање мелодије.

Пажљиво прочитај нотни запис песме **Дафина**. Покушај да отпеваш песму пратећи ознаке за динамику. Ако имаш металофон или блок флауту можеш да покушаш и да одсвираш песму.

Дафина

Умерено

Народна песма из Македоније

p Да-фи-на мо - ма лег - на - ла, Да-фи-на мо - ма у - ба - ва.

Да-фи-на мо - ма лег - на - ла, Да-фи-на мо - ма у - ба - ва.

? **мома** – девојка
легнала – легла
убава – лепа

Начуљи уши

Саслушај композицију **Трич-трач полка** композитора Јохана Штрауса Млађег.

? **полка** – живахан плес

Обрати пажњу на ритам и звук музичких инструмената у **Трич-трач полки**. Да ли је музика тиха или гласна? Какво расположење буди у теби? Да ли композицију изводи један инструмент или оркестар?

Само за радознале

Јохан Штраус Старији био је аустријски композитор који је допринео популарности валцера и полки. Његов син, Јохан Штраус Млађи, поред имена, наследио је и очев таленат за музику и компоновање. Штраус Млађи је живео у време када су се редовно организовали балови и игранке. Компоновао је музику за њих и тако наставио очевим стопама. Штраус Млађи је водио и велики оркестар са којим је путовао по читавој Европи и приређивао концерте.

Јохан Штраус Старији

Јохан Штраус Млађи

Дигни два прста

1. Поређај словне ознаке за динамику почев од најтише.

_____

2. Нацртај ознаке за крешендо и декрешендо и испод сваке напиши одговарајући назив.

Важне речи

🎯 ознаке за темпо

ТЕМПО

Ово сви знамо

🎯 Брзина којом се изводи музичко дело зове се темпо.

Ознаке за темпо пишу се на почетку композиције, са леве стране, изнад последње (пете) линије линијског система. У музици, **ознаке за темпо** пишу се на италијанском језику.

Ознака за темпо	Значење	Ознака за темпо	Значење
„lento”	споро	„allegro”	весело
„adagio”	лагано, мирно	„vivo”	живо
„andante”	умерено лагано (брзином хода)	„presto”	брзо, хитро
„moderato”	умерено		

Темпо може да се промени током трајања музичког дела. У нотном систему ознака за темпо се пише на месту где се темпо мења.

Зец и корњача

Allegro   Vivo   Andante   Lento

Зец   тр - чи   бр-зо, бр-зо, бр-зо, бр-зо,   а кор - ња - ча   спо - ро.

Начуји уши

На интернету уз помоћ одраслих потражи композицију **Цигански плес** из опере **Кармен** француског композитора Жоржа Бизеа и саслушај је. Док слушаш, обрати пажњу на почетак композиције, темпо и динамику.

1. Да ли у композицији **Цигански плес** има промена у динамици?
2. Која ознака за темпо одговара почетку композиције **Цигански плес**? Заокружи слово испред тачног одговора.
  - а) На почетку moderato (умерено), а затим allegro (весело).
  - б) Presto (брзо).

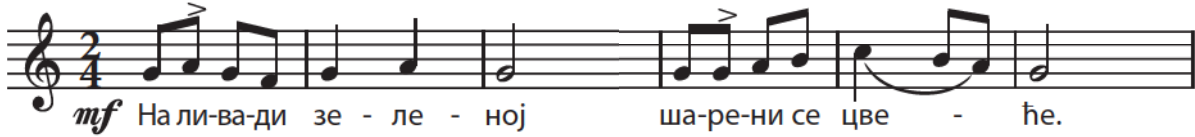
Пажљиво саслушај песму **На ливади**. Покушај да је отпеваш поштујући ознаке за темпо и динамику. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 92).

На ливади

Andante (умерено лагано)

М. Милојевић

Moderato

? вал – талас

Дигни два прста

1. Поред значења ознака за темпо напиши њихове називе на италијанском језику.

_____ – умерено лагано (брзином хода)

_____ – живо

_____ – лагано, мирно

_____ – весело

2. Уочи и заокружи ознаке за темпо у нотном запису песме **На ливади**.

БОЈА

Важне речи

⊙ боја тона

Ово сви знамо

- ⊙ Тон исте висине и јачине може имати различиту боју ако га певају различити гласови.
- ⊙ Боја тона зависи од материјала од ког је направљен инструмент на коме се тон свира.

Боја тона је једна од основних особина тона. Различитим бојама тона можеш да опишеш различита осећања и расположења у музичком делу.

Ниједан људски глас није исти и сваки има своју боју. Помоћу боје разликујеш људске гласове.

Начуљи уши

Саслушај два женска гласа и обрати пажњу на њихову различиту боју.

З а д а т а к

Опиши свој глас и глас твог учитеља или учитељице. По чему се разликују?

Начуљи уши

Саслушај јапанску дечју песму **Шушти бамбусов лист**. Каква је боја гласа извођача? Опиши је.

Отпевај песму **Шушти бамбусов лист** помоћу нотног записа. Прво је отпевај тихо, а затим гласно. Да ли се боја твог гласа променила? Како? У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 92).

Шушти бамбусов лист

Moderato

Песма из Јапана

1. Шу-шти, шу-шти бам-бу-сов лист, по-ред мо-јег про-зо - ра,
2. Ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла.

ноћ се ти-хо спу-шта на град са не-бе-ских сво-до - ва.
Ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла.

Музички инструменти направљени су од различитих врста материјала. Сваки инструмент производи одређене тонове, а боја тих тонова зависи од врсте материјала од кога је инструмент израђен, али и од његове дебљине.

Начуљи уши

Саслушај звуке два различита дувачка инструмента. Уочи како се разликује боја тонова које производе.

Труба,
лимени дувачки инструмент

Панова фрула,
дрвени дувачки инструмент

У разреду организујте мали оркестар који ће извести ритмичку пратњу песме **Шушти бамбусов лист**. Део ученика нека изведе песму уз помоћ дрвених штапића, а други део ученика нека свира ритам лупкајући оловком по металним деловима клупе. Уз тонски запис песме, изведите ритмичку пратњу на првој и трећој јединици бројања, тако да штапићи изведу један ударац на првој док ће ученици који производе звук на металном делу клупе извести један ударац на свакој трећој јединици бројања.

Дигни два прста

1. Шта значи ознака за темпо „Adagio” која се налази изнад првог такта песме **Шушти бамбусов лист**?

---

2. Каква је боја звука инструмента који изводи песму **Шушти бамбусов лист**? Опиши је.

---

1. У интернет претраживачу уз помоћ одраслих укуцајте: Игра Бим-бам, и пажљиво погледајте извођење ове музичке игре. Изговарајте текст бројалице уз различиту брзину (темпо) покрета. На реч БИМ ударите дланом о длан, на реч БАМ пуцкетајте прстима, а на реч БИДИ потапшите колена.

Бим-бам

Бим-бам, бим-бам,
Биди-биди-бам,
Биди-бам, биди-биди-бам,
Бим-бам. (2x)

Бим-бам,
Биди-биди-бам,
Биди-бам, биди-биди-бам,
Бим-бам. (2x)

2. Дочарајте динамику композиције **Трич-трач полка** покретом. Када чујете тиши део композиције, брзо чучните. Када чујете гласније извођење, брзо станите усправно. Када се композиција постепено стишава, спорије се спуштајте у чучањ. Када се извођење постепено појачава, полако устајте.

3. Формирајте четири такмичарске групе од по двоје ученика. Остали ученици треба да стану иза леђа такмичара и појединачно изговарају речи по избору. Такмичари треба да погоде ко је од ученика изговорио одређену реч на основу боје гласа. Победник је група која је највећи број пута препознала ко је говорио.

МУЗИКА РАСПОЛОЖЕЊА

ИНСТРУМЕНТИ ГОВОРЕ

Важне
речи

музичка
бајка

Ово сви знамо

- Инструментална музика, која се изводи свирањем, може да буде солистичка, камерна и оркестарска.
- Оркестар броји велики број инструменталиста који свирају на различитим инструментима.
- Сваки инструмент има одређену боју тона која зависи од материјала од којих је направљен.

У **музичкој бајци** композитор помоћу звукова различитих музичких инструмената преноси текст бајке. Сваки лик у причи има своју мелодију. Његове особине и изглед дочарани су звуком одређеног инструмента.

Једна од најпознатијих музичких бајки је **Пећа и Вук**, коју је написао руски композитор Сергеј Прокофјев. Бајка говори о храбром дечаку Пећи који је изашао да се игра на ливади. За њим су пошли патка и његова пријатељица птичица. На ливади је мачка покушала да улови птичицу, али ју је Пећа благовремено упозорио. Уз помоћ птичице Пећа је ухватио вука који је уловио патку. На крају су ловци одвели вука у ЗОО врт.

У делу **Пећа и вук** ликови су представљени посебном мелодијом и инструментом.

- Корак дечака **Пеће** представљен је музиком марша коју изводе виолине, виоле, виолончела и контрабаси.

виолина

виола

виолончело

контрабас

- Цвркут **птичице** дочаран је високим тоновима флауте.

флаута

- Гегање **патке** дочарава звук обоа.

обоа

- Шуњање **мачке** осликава звук кларинета.

кларинет

- **Деда** има дубок глас и зато га изводи фагот, инструмент који производи дубок звук.

фагот

- **Ловци** су приказани звуцима трубе, а звук бубња илуструје пуцњеве пушака.

труба

тимпани

- **Вук** представља опасност и дочарава га инструмент направљен од метала, хорна.

хорна

Начуљи уши

Музичка бајка **Пећа и вук** завршава се **Свечаном поворком**. Музиком је дочарано свечано корачање свих актера бајке шумом.

Који инструмент се истиче? Како се осећаш када слушаш крај композиције и шта замишљаш?

Повежи ликове музичке бајке **Пећа и вук** са музичким инструментима којима су представљени.

- Пећа
- Птица
- Деда
- Ловци
- Мачка
- Патка
- Вук

Начуљи уши

Саслушај музичку бајку **Пећа и вук** у целости. Препознај када се који од ликова јавља.

Само за радознале

Прокофјев је за четири дана написао текст бајке и компоновао музику за бајку. Дело је написано за Дечје позориште у Москви. Композитор је желео да децу упозна са главним инструментима оркестра и научи их да ове инструменте препознају према боји тона.

Дигни два прста

1. Шта је музичка бајка?
2. На који начин су у музичкој бајци **Пећа и вук** дочаране особине ликова? Зашто одређени инструменти представљају одређене ликове?

МУЗИКА И СМЕХ

Важне речи

карневал

Ово сви знамо

Мелодије које настају на различитим инструментима могу да опишу ликове из прича, кретања животиња и различите догађаје.

Француски композитор Kamiј Сен Санс написао је музичко дело које је требало да се изведе поводом карневала. **Карневал** је врста веселе прославе током које се учесници маскирају у различите костиме и шале једни са другима.

Дело **Карневал животиња** Kamiј Сен Санса писано је да развесели слушаоце. Састоји се од 14 делова. Композитор је различите животиње представио у карневалском весељу. Звуком различитих инструмената он на шаљив начин дочарава изглед, ход и начин оглашавања животиња.

Начуљи уши

Обрати пажњу на темпо у делу композиције која се изводи на клавиру, а која описује брзину и живахност антилопа.

Преслушај део у коме је представљено оглашавање птице кукавице. Шта мислиш, који инструмент је употребљен да дочара њено оглашавање? Какав је темпо у овом делу композиције?

Да би дочарао корњаче, Kamiј Сен Санс је прерадио познато дело другог композитора Жака Офенбаха, које је карактеристично по брзом темпу, и прилагодио је ту музику спором кретању животиње.

Само за радознале .....

Кан Кан је плес живахног темпа, у двочетвртинском такту. Играо се у пару, на баловима, а онда је постао и део позоришних представа. Инспирисао је бројне композиторе и филмске уметнике.

Композиција **Финале** означава крај карневала. У њој композитор представља све учеснике ове велике поворке. У општем метежу и весељу препознаћеш звукове различитих инструмената којима се представљају бројне животиње.

Начуљи уши

Пажљиво саслушај **Финале** из **Карневала животиња**. Обрати пажњу да ли је музика у овом последњем делу ведро и брза или умирујућа и спора.

Које животиње препознајеш у финалном ставу дела **Карневал животиња**?

Замисли да си композитор/ка и одабери три животиње које желиш да представиш. Које инструменте можеш да користиш?

Лепонашање

Када слушаш музику, води рачуна о томе да не буде прегласна и да не сметаш другима. На овај начин, она може да те опусти, орасположи, подстакне на плес и игру и да утиче на развој маште.

Начуљи уши

Саслушај композицију **Капричо бр. 9** италијанског композитора Николо Паганинија. Какав је темпо композиције, исти или промењив?

Задатак

Саслушај којим инструментима Камил Сенс Санс приказује оглашавање магараца.

У чему је сличност **Магараца** и композиције **Капричо бр. 9**? Која животиња би могла да се представи **Капричом бр. 9**? Зашто?

Дигни два прста

1. Поново пажљиво саслушај композицију **Кукавица**. Заокружи слике инструмената којима су представљени кукавица и предео у којем живи.

2. Упореди темпо композиција **Антилопе** и **Корњача** и спој одговарајуће парове.

антилопе

lento (споро)

корњаче

vivo (живо)

3. Прочитај неколико стихова шаљиве народне песме **Женидба врапца Подунавца**.

Кад се жени врабац Подунавац,
запросио Сјеницу дјевојку,
три дни хода преко поља равна,
а четири преко горе чарне –
запросио и испросио је.

- ☉ Замисли мелодију којом би могли да се дочарају ови стихови. Каква је та мелодија – весела и брза или тужна и спора? Објасни.

4. Нацртај животиње које се појављују у **Финалу** онако како их ти замишљаш.

МУЗИКА ОПИСУЈЕ

Важне
речи

🎯 годишња доба

Ово сви знамо

- 🎯 Шта значи када кажеш да се природа буди у пролеће?
- 🎯 Замисли музику која описује пролеће. Каква је та замишљена музика, брза или спора?

Чувени руски композитор Петар Иљич Чајковски је веома волео природу. У делу **Годишња доба** он музиком описује промене у природи које настају у годишњем циклусу. Његово дело се састоји од 12 кратких композиција. Свака композиција приказује један месец у години.

Начуљи уши

Саслушај ову композицију и покушај да погодиш на које годишње доба се односи.

Преслушано дело носи назив **Април (Висибаба)**. Чајковски је покушао да музиком дочара променљивост природе у пролеће, буђење живота и ишчекивање нечег новог. Ритам композиције доприноси да се искажу узбуђење, радост и ишчекивање нечег лепог.

Начуљи уши

Саслушај део **Годишњих доба** који носи назив **Август (Жетва)**. Обрати пажњу на који начин Чајковски покушава да дочара рад у пољу током жетве у којој учествују читаве сеоске породице.

На часу ликовне културе можете да направите картице различитих боја. Користите папир у боји или сами обојите папир. Папир исеците на мање правоугаонике. Картице различитих боја представљају различита осећања.

Поново саслушајте композиције **Април** и **Август**. Током слушања подигните картицу или картице којима приказујете осећања која је у вама пробудила композиција.

Дигни два прста

1. Колико инструмената изводи композиције **Април** и **Август**?

_____

2. Које инструменте препознајеш у овим композицијама?

_____

3. Који темпо највише одговара композицији **Април**? Заокружи слово испред тачног одговора. Подвуци назив темпа који одговара композицији **Август**.

а) *moderato* (умерено) и *allegro* (весело)

б) *adagio* (мирно, споро) и *presto* (брзо)

МУЗИКА ЗА ПЛЕС

Важне речи

- ⊙ валцер
- ⊙ полка
- ⊙ полонеза
- ⊙ трочетвртински такт

Ово сви знамо

- ⊙ Шта је валцер? Опиши како замишљаш бал.

У прошлости су на дворовима широм Европе често приређивани балови. У великим и украшеним салама играле су се различите игре. На баловима се најчешће играло у пару, а један од омиљених плесова био је **валцер**. Музика валцера је живахна и изводи је оркестар.

Валцер ⊙

Начуљи уши

Саслушај валцер **На лепом плавом Дунаву** који је написао аустријски композитор Јохан Штраус Млађи. Обрати пажњу на ритам и темпо композиције. Каква осећања ова композиција буди у теби?

Постоје и друге композиције које су писане за извођење на баловима. Врло популарне су биле полке и полонезе.

Полка је живахни плес који се игра ситним полукорацима. Њен назив потиче од речи „polka” што на пољском значи половина, при чему се мисли на полукорак.

⊙ Полка

Полонеза је плес који потиче од пољске народне игре, али има узвишенији карактер од полке, јер слави историју пољског народа.

⊙ Полонеза

Начуљи уши

Саслушај полку и полонезу. Уочи сличности и разлике.

Јохан Штраус Млађи
Трич-трач полка

Фредерик Шопен
Полонеза

Валцери, као и већина других музичких дела писаних за балове, написани су у **трочетвртинском такту**. Зато су брзи, живахни и весели.

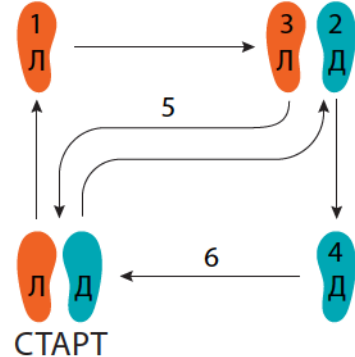
Само за радознале

Сваке године у Бечу 1. јануара оркестар Бечке филхармоније одржава традиционални Новогодишњи концерт. На овом концерту изводе се дела која су некада извођена на баловима, а која су компоновали композитори из породице Штраус. Већина дела су валцери, полке и полонезе. Концерт се увек завршава **Радецким маршом** Јохана Штрауса Старијег.

Замислите да се налазите у балској дворани и заиграјте валцер. Поделите се у парове. Држите свог пара за руке. Нека вам руке буду у висини кукова. Ноге померајте онако како је приказано на слици поред (Л – лева нога, Д – десна нога).

Дигни два прста

1. Саслушај мелодију коју певају јунаци дечје емисије Мапет шоу. Препознај о којој мелодији се ради.
2. Које инструменте препознајеш у аудио запису валцера **На лепом плавом Дунаву**?

3. У интернет претраживачу уз помоћ одраслих укуцај: На лепом плавом Дунаву, цртани. Како се композиција **На лепом плавом Дунаву** користи у овом цртаном филму? Шта се њом приказује?

БАЛЕТ И ОПЕРА

Важне речи

- ⦿ балет
- ⦿ опера

Ово сви знамо

- ⦿ По чему се балет разликује од кола?

Балет је музичко-сценско дело у којем играчи покретима, изразима лица и музиком преносе причу. Балетом се најчешће представља бајка.

Руски композитор Петар Иљич Чајковски познат је по композицијама писаним за балет. Најпознатији балети Чајковског су: **Успавана лепотица**, **Крцко Орашчић** и **Лабудово језеро**.

Начуљи уши

Саслушај **Игру шећерне виле**, одломак балета **Крцко Орашчић** Чајковског. Обрати пажњу на инструменте. Који звук је најизраженији? Каква осећања буди у теби?

У балету **Крцко Орашчић** описује се породична прослава Божића. Главна јунакиња девојчица Клара, је добила лутка Крцка Орашчића. Она слуша бајку о Крцку Орашчићу и Шећерној вили који живе у Краљевству слаткиша. Клара сања како се Крцко претворио у принца и како заједно одлазе у Краљевство слаткиша. Тамо ће упознати Шећерну вилу. На крају се Клара буди из сна.

Балерина изводи **Игру шећерне виле** ⦿

Само за радознале .....

У **Игри шећерне виле** музиком је представљена шећерна вила, господарица царства слаткиша. Њено присуство је дочарано инструментом челеста. То је инструмент са диркама, сличан клавиру. Нежан звук се добија тако што се притисне дирка која покреће механизам чекића који ударају у металне плочице.

Челеста

Игра шећерне виле писана је у двочетвртинском такту. Најпознатији одломак балета **Лабудово језеро**, **Игра малих лабудова**, писан је у другачијем такту.

Начуљи уши

Саслушај поново **Игру малих лабудова**, из балета **Лабудово језеро** Чајковског. Ово дело је писано у четворочетвртинском такту.

Опера је музичко-сценско дело у којем се радња приче изводи певањем, свирањем, играњем и глумом. Настала је пре око 400 година у Италији. Опера се најчешће изводи у оперским кућама или позориштима, на сцени. У Београду се опера изводи у Народном позоришту и Мадленијануму у Земуну, а у Новом Саду у Српском народном позоришту.

Начуљи уши

Саслушај **Арију Фигара**, најпознатији део опере **Севиљски берберин**, италијанског композитора Ђоакина Росинија. Колико гласова пева **Арију**?

Извођење **Арије Фигара**

Део опере који је писан само за један глас и оркестар зове се **арија**. У операма постоје и делови које певају хорови.

Начуљи уши

На интернету уз помоћ одраслих потражи и саслушај како звучи **Марш уличних дечака** из опере **Кармен** Жоржа Бизеа.

Опера и балет најчешће се изводе у чиновима. Некада између чинова постоји пауза коју можете да искористите да се одморите и мало протегнете ноге. Важно је да не касните на почетак следећег чина и тако ометате извођаче и узнемиравате друге гледаоце.

Дигни два прста

1. Које инструменте, поред челесте, препознајеш у композицији **Игра шећерне виле**?

---

2. Опиши боју гласа коју чујеш у **Арији Фигара**?

---

3. У каквом простору се изводе балет и опера?

---

4. Како треба да се понашаш када гледаш оперу или балет?

ПРИМЕЊЕНА МУЗИКА

Важне речи

🎧 примењена музика

Ово сви знамо

🎧 Како знаш да је неки лик у филму или анимираном филму лош или добар, или да ће се ускоро десити нешто страшно или весело?

Музика помоћу инструмената, уз честе промене динамике и темпа може да дочара различите ситуације и ликове. Зато је обавезан део реклама, телевизијских филмова и серија, биоскопских филмова и позоришних представа.

Музика која је писана за ове медије зове се **примењена музика**.

Начуљи уши

Саслушај композицију **Пинк Пантер** Хенрија Манцинија, која спада у најпознатија дела написана за анимирани филм.

Обрати пажњу на темпо и динамику. Које инструменте препознајеш? Каква осећања ова мелодија буди у теби?

Цртеж Пинк Пантера 🎧

Само за радознале

Пинк Пантер је лик осмишљен за потребе серије филмова под истоименим називом. У овом серијалу Пинк Пантер се појављује у уводној шпици уз пратњу Манцинијеве композиције. Лик је стекао велику популарност и настала је серија цртаних филмова о њему.

У КРУГ

Играјте игру кретања. Изведите различите облике кретања у складу са темпом и динамиком композиције **Пинк Пантер**.

Начуљи уши

Саслушај песму **Круг живота** из анимараног филма **Краљ лавова**.

Како по музици можеш да препознаш да се радња филма догађа у Африци? Обрати пажњу на динамику песме, на крешендо и декрешендо.

Постер за филм **Краљ лавова**

Осмислите плесну тачку која би могла да се изводи уз песму **Круг живота**.

Дигни два прста

1. Шта је примењена музика?

---

2. На који начин музика дочарава особине Пинк Пантера?

---

3. Ко изводи певачки део песме **Круг живота**?

- солиста
- хор
- хор и солиста

Заокружи тачан одговор.

ЗАПЕВАЈМО ЗАЈЕДНО

Важне речи

химна

Ово сви знамо

- У каквим приликама се певају химне?
- Како треба да се понашаш када слушаш химну своје или туђе државе?

Свака држава на свету се на свечаностима представља композицијом која се зове химна. Реч **химна** је грчког порекла и означава хвалоспев. У таквим песмама се величају и славе разни догађаји, личности, народи и државе. Химна се изводи у приликама попут празника, међународних догађаја, културних и спортских манифестација.

Начуљи уши

Саслушај химну **Боже правде**. Каква осећања ова песма буди у теби? У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст химне (стр. 93).

Боже правде

Музика: Даворин Јенко
Текст: Јован Ђорђевић

Свечано

f Бо - же прав - де, Ти што спа - се од про - па - сти до - сад нас,
чуј и од - сад на - ше гла - се и од сад нам бу - ди спас.
Моћ-ном ру - ком во - ди, бра - ни бу - дућ - но - сти срп - ске брод,
ff Бо - же, сла - а, Боже, хра - ни, срп - ске зе - мље, срп - ски род! срп - ски род!

Само за радознале .....

Химна **Боже правде** је, са прекидима, била државна химна Србије од 19. века.

Химна Светом Сави је најстарија српска химна. Њен први запис није сачуван и изворни творац је остао непознат. Касније ју је забележио чувени српски композитор Корнелије Станковић.

Корнелије Станковић

Начуљи уши

У интерент претраживачу уз помоћ одраслих укуцај: Химна Светом Сави, и саслушај химну.

Који делови песме се понављају? У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст химне (стр. 93).

Химна Светом Сави

Свечано

Записао:
Корнелије Станковић

У - скли-кни - мо с љу - ба - вљу све - ти - те - љу
срп - ске цр - кве и шко - ле све - ти - тељ - ској

Са - ви, Та - мо вен - ци, та - мо сла - ва,
гла - ви. где наш срп - ски па - стир Са - ва.

Пој - те му, Ср - би, пе - сму и у - трој - те!

? **појати** – певати
утројити – слављење
Свете Тројице (Оца,
Сина и Светога духа)
у вери

Икона Светог Саве
у манастиру Милешева

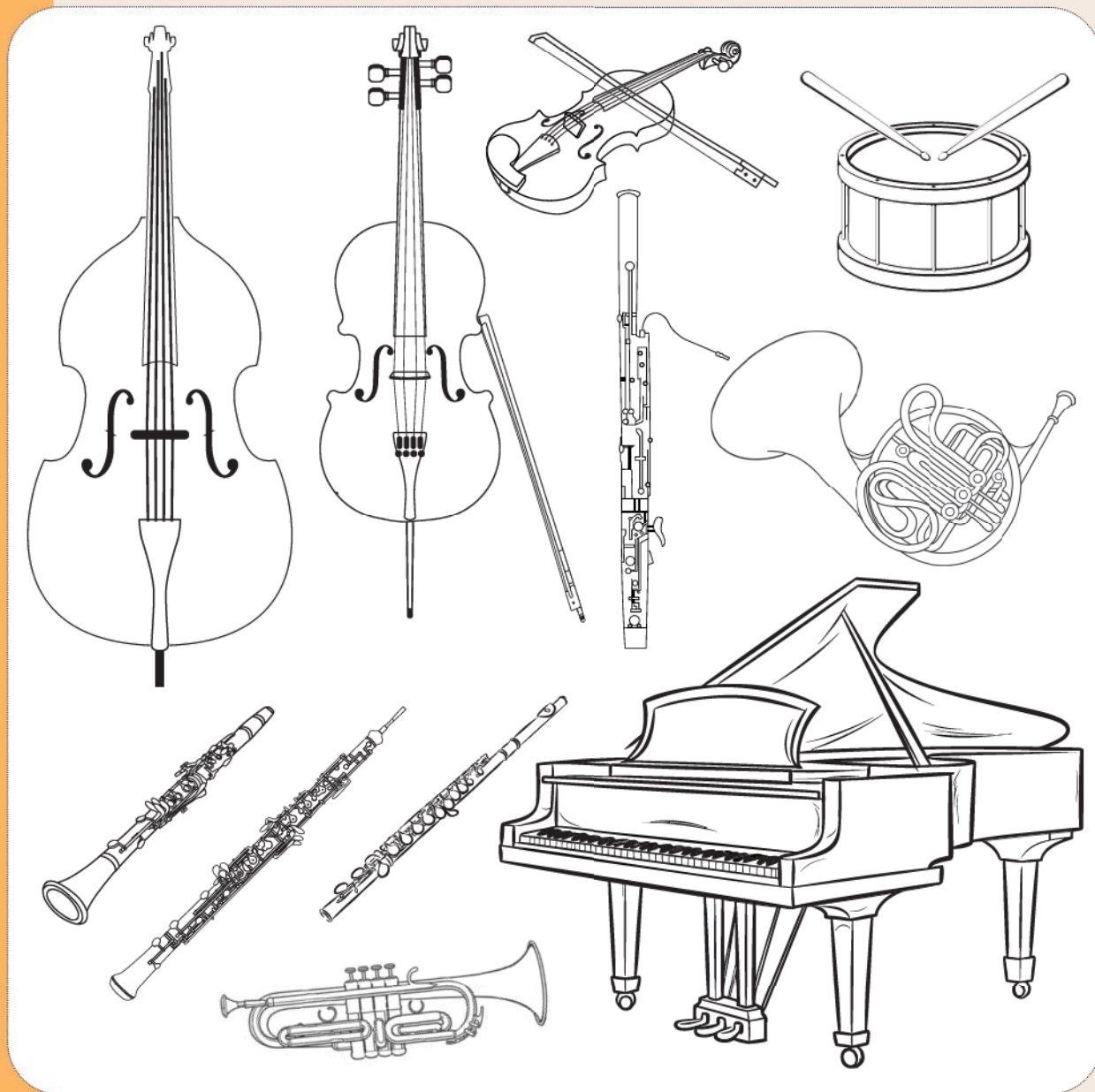

Дигни два прста

1. У којим приликама се изводи државна химна?
_____
2. Које или чему могу бити посвећене химне?
_____
3. У нотним записима химне **Боже правде** и **Химне Светом Сави** оловком заокружи знакове за репетицију, а подвуци ознаке за динамику.
4. На који начин се у твојој школи обележава школска слава? Каква се музика слуша и пева тог дана? Ко су гости на прослави школске славе у твојој школи? Које активности се обављају током прославе? Опиши. Нацртај свој омиљени део прославе.

1. Поново саслушајте композиције обрађене у лекцијама у овом поглављу. Након сваке преслушане композиције, обојите музичке инструменте које сте препознали.

2. Помоћу текста неке приче, бајке или песме из читанке осмислите радњу коју ћете приказати и поделите улоге. Одаберите музичку пратњу. То може бити једна или неколико композиција које сте обрадили на претходним часовима музичке културе. Костиме направите на часовима ликовне културе. Користите картон, колаж-папир, бојице или понесите одећу од куће. Уживајте у игри и музици.

ΚΟΛΟ, ΚΟΛΟ, ΗΑΟΚΟΛΟ

УПОЗНАЈ СВОЈ КРАЈ КРОЗ МУЗИКУ

Важне речи

- ⊙ традиција
- ⊙ обичаји
- ⊙ народне песме и игре

Ово сви знамо

- ⊙ Коју народну песму знаш?
- ⊙ Ако умеш, покажи кораке српског традиционалног плеса.

Сваки народ има своју традицију. **Традицију** чине обичаји, веровања, знања, начини понашања и одевања људи који живе на одређеном простору кроз векове. Преноси се с колена на колена. **Обичаји** обично потичу из давних времена. Они су скуп веровања и начина понашања. Обичаји су опевани, описани или се негују уз музику и песму.

Начуљи уши

На интернету уз помоћ одраслих потражи песму **Ој девојко, душо моја – Мара Ђорђевић**. Саслушај песму и док то радиш, пажљиво прати речи песме.

О чему пева ова песма?

Ој, девојко, душо моја

Ој, девојко, душо моја,
ој, девојко, душо моја,
како си се научила,
како си се научила?

Сама легни, сама дигни,
сама легни, сама дигни,
а ја јадан сам не могу,
а ја јадан сам не могу.

Сву ноћ седим, па се мислим,
сву ноћ седим, па се мислим,
за девојку у комшије,
за девојку у комшије.

Оку свеће на ноћ горим,
оку свеће на ноћ горим,
опет не се нагледујем,
опет не се нагледујем.

? **ока** – стара мера за тежину, око 1,3 kg
нагледујем се – нагледам се

Песма **Ој, девојко, душо моја** је љубавна песма. Пева о несрећној љубави младића који је заљубљен у девојку из комшилука. Зато је ритам песме помало успорен.

Народна музика обухвата песме и игре које су повезане са обичајима, радом, прославама и верским празницима.

Назива се народном јер су је створили талентовани појединци из народа чија имена нису позната.

Народна музика је често била пропратни део разних обичаја попут припремања девојке за удају, свадбе или обележавања славе.

Само за радознале .....

Наука која се бави традицијом и обичајима назива се етнографија. У Београду постоји Етнографски музеј који је један од најстаријих у Србији. У том музеју се чувају драгоцени предмети из свакодневног живота народа у Србији, који су сачувани кроз векове.

Зграда Етнографског музеја у Београду

Поделите се у мешовите парове и покушајте да одглумите оно што је описано у песми **Ој, девојко, душо моја**.

Народне песме и игре првобитно нису записиване јер је мали број људи био образован и музички писмен. Оне су се преносиле усмено, певањем и свирањем на народним инструментима.

Као што је Вук Стефановић Караџић путовао Србијом, записивао народне умотворине и утицао на то да се оне сачувају, Стеван Стојановић Мокрањац је записивао народне мелодије и песме и тако их сачувао од заборава.

Вук Стефановић Караџић

Стеван Стојановић Мокрањац

Погледај нотни запис песме **Поранила девојчица**. Изговарај ноте солмизацијом, уз тактирање. Обрати пажњу на честу промену такта. Отпевај текст песме поштујући нотне вредности. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 94).

Поранила девојчица

Весело

Народна песма из Војводине

По - ра - ни - ла   де - вој - чи - ца   го - лу   -   бе да хра - ни,

о - ко ње се   о - ку - пи - ли   кри - ла - ти га   -   ћа - ни.

? **гаћан** – врста голуба који има перје и на ногама, па се чини да носи панталоне или гаће

Дигни два прста

1. Како су се обичаји сачували од давнина до данас?

---

2. Опиши неки обичај који се негује у оквиру твоје породице.

---

3. Шта је народна музика?

МУЗИКА ЗБЛИЖАВА ЉУДЕ

Важне речи

- ⊙ рogaљ
- ⊙ прело

Ово сви знамо

- ⊙ Како су људи у прошлости проводили слободно време?
- ⊙ Које традиционалне инструменте знаш?

У давна времена, у селима Војводине један од начина међусобног упознавања, забаве и дружења младих био је рogaљ. **Рogaљ** представља окупљање младих у вечерњим часовима испред кућа.

Када би се окупили, млади би певали разне песме уз пратњу традиционалних инструмената: гајди, фруле и тамбуре. Песме су се на овај начин преносиле и сачувале.

⊙ Гајде

Рogaљ се одржавао најчешће суботом, понекад и радним данима, од пролећа до јесени. Уочи празника, ова окупљања су била свечани догађаји.

Девојке су сређивале и чистиле простор рogaља. Потом су облачиле лепу ношњу и песмом позивале момке да им се придруже.

Начуљи уши

Песмом **Хајд на рogaљ, момче** су некада започињала дружења. Саслушај пажљиво песму.

Када се одиграва рogaљ који је опеван?

Само за радознале

Данас постоји фестивал под називом **Рogaљ**. Одржава се у Војводини. На овом фестивалу се врши промоција других фестивала и манифестација. Људи се на овај начин упознају са богатим културно-уметничким садржајем Војводине и Србије.

Замисли да си на прелу. Отпевај песму **Кад се Ћира оженио**. Тактирај поштујући нотне вредности и ознаке за понављање. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 95).

Кад се Ћира оженио

Живо

Народна песма из Славоније

Кад се Ћи-ра о-же-ни-о, ча-бар ма-сти по-тро-ши-о.
Ћај, Ћи-ро, се-ди с ми-ром, не мр-дај ше-ши-ром.

? **чабар** – посуда од дрвета или гвожђа која служи за складиштење млека или прерађевина од меса

У игри учествују играчи, оркестар и Ћира. Десеторо ђака треба да чини мали оркестар. Изаберите једног ђака који ће имати улогу Ћире, док ће остали бити играчи. Игра се изводи у форми кола. Оркестар свира инструменталну пратњу. У центру кола се налази Ћира са шеширом на глави. Играчи се током инструменталног извођења крећу у колу на десну страну и певају текст песме **Кад се Ћира оженио**. За то време Ћира стоји у средини кола и помера шешир. Играчи се лагано крећу ка унутрашњости кола када певају други ред строфе (рефрен). Када поново певају почетак нове строфе, враћају се у првобитан положај и крећу се у десну страну.

Дигни два прста

1. Шта је рогаљ?

---

2. По чему се прело и посело разликују од рогља?

---

3. Осмисли ритмичку пратњу за песму **Хајд на рогаљ, момче**. Користи ритмички инструмент који већ имаш (штапиће, звечке, триангл, бубањ или звона).

ЗАИГРАЈМО ВЕСЕЛО

Важне
речи

- ⊙ фолклор
- ⊙ коло
- ⊙ тамбура

Ово сви знамо

- ⊙ Како се зове српска традиционална игра?
- ⊙ Које народне песме знаш?

Фолклор је назив за традиционалну културу, уметност, музику, народне игре и обичаје који се преносе од старијих генерација на млађе. На различитим догађајима, попут рођа или прела, неговао се фолклор. На тај начин су се многе народне песме и игре преносиле и очувале до данашњих дана.

Широм Србије данас постоје бројна фолклорна друштва која негују традицију. Ова друштва чувају од заборава старе песме, игре и ношње из разних крајева Србије.

Коло је народна игра која је присутна на територији целе Србије. Стил играња у колу зависи од краја у којем је коло настало. Различити народи који живе на територији Србије такође имају свој одређени начин играња у колу, своју музику и ношњу.

У колу се најчешће сви играчи држе за руке правећи круг. Прво се крећу слева удесно, а потом обрнуто. Коло се игра уз пратњу музике, а често и уз певање.

Само за радознале

Неки крајеви су сачували и глуво (немо) коло у којем се такт даје наглашеним ударцима стопала о тло, без пратње музике и песме.

Начуљи уши

Саслушај **Банаћанско коло**. Обрати пажњу како делове песме пева солиста, а делове хор. Какав је темпо овог кола?

Брзе и веселе војвођанске народне игре и песме често свира тамбурашки оркестар. Тамбурашки оркестар чини више тамбура различитог облика и величина. **Тамбура** је жичани инструмент који производи тон трзањем жица. Овај инструмент има различит број жица које се окидају трзалицом. Најчешће их има четири.

Тамбураши

Отпевај песму **Банаћанско коло** помоћу нотног записа. Док певаш куцај ритам дрвеном оловком о клупу. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст и нотни запис песме (стр. 95).

Банаћанско коло

Банаћанско коло, ко га не би вол'о
окреће се лако, ево ви'ш, овако.
На Марини сеферини,
а у Ђоке златне токе.

Коло води Васа, алај се таласа,
Васа поред Десе, све се коло тресе.
На Марини сеферини,
а у Ђоке златне токе.

? **сеферин** – крупан дукат који су као накит носиле девојке из богатих породица
токе – украсна дугмад на народној ношњи

У централној Србији, у Шумадији, коло се најчешће игра уз звук дрвеног дувачког инструмента, фруле.

Начуљи уши

Саслушај песму **Дођи, Миле, у наш крај.**

Отпевај песму **Дођи, Миле, у наш крај** помоћу нотног текста. Обрати пажњу на знакове за репетицију. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 96).

Дођи, Миле, у наш крај

Умерено

Песма из Србије

До - ђи, Ми - ле, у наш крај, па да ви - диш шта је рај.

Хе - ј, хај, у наш крај, па да ви - диш шта је рај.

Коло може бити затворено и отворено. Затворено коло углавном чини неколико момака и девојака распоређених наизменично (момак–девојка–момак) у кругу. Отворено коло се чешће јавља и у њему су играчи распоређени у полукруг. Први играч у колу је коловођа, а последњи је кеџ. Њих прате остали играчи у колу.

Играјте у отвореном колу у ритму двочетвртинског такта. Изаберите коловођу који треба да подбочи леву руку и савије десну руку иза леђа. Остали такође треба да подбоче леву руку, а десном да се ухвате за леву подбочену руку играча десно од себе. Корачајте на десну страну, у ритму две четвртине, док певате песму **Дођи, Миле, у наш крај**.

Само за радознале .....

Чочек је весела игра која се везује за јужни део Србије. Ову игру изводе девојке и младићи уз инструменталну пратњу. У време када су Србијом владали Турци, чочек се користио за забављање богатих људи.

На интернету уз помоћ одраслих пронађи и погледај видео-запис игре чочек. Које инструменте препознајеш док слушаш чочек? Да ли је темпо извођења чочека од почетка до краја исти или се мења? Ако се мења, на који начин се мења?

Дигни два прста

1. Шта је коло?

_____

ТРАДИЦИОНАЛНЕ ДЕЧЈЕ ИГРЕ УЗ ПЕВАЊЕ

Важне речи

- ⊙ традиционалне дечје игре

Ово сви знамо

- ⊙ Које старе дечје игре знаш, које су играли твоји преци?

У прошлости су деца често организовала дружења на којима су се неговале песма и игра. **Традиционалне дечје игре** представљају наслеђе из прошлих времена. Оне су служиле за забаву и разоноду и преносиле су се са колена на колена. И данас поједина деца, претежно у сеоским срединама, играју ове игре. Неке од њих су: **Тита, тита, лобода, Скаче врабац, Коларићу Панићу и Иде маца око тебе.**

Начуљи уши

На интернету уз помоћ одраслих потражи и преслушај песму **Тита, тита, лобода.**

Отпевај песму **Тита, тита, лобода** помоћу нотног записа, поштујући ознаке за динамику, понављање и нотно трајање. У Прилогу, на крају уџбеника, можеш да погледаш цео текст песме (стр. 96).

Тита, тита, лобода

Andante (Брзином хода)

Народна песма из Црне Горе

mf Ти - та, ти - та, ло - бо - да и - маш ко - га од ро - да.

Ја - о, ја - о ру - чи - це, де - во - ја - чка ду - ши - це. ду - ши - це.

Лепо понашање

Када учествујеш у некој музичкој игри, треба да поштујеш правила игре и потрудиш се да усвојиш кораке. Помози онима који нису довољно добро усвојили кораке и правила.

Играјте дечју игру **Тита, тита, лобода** у затвореном колу. Првих осам тактова (док се два пута отпева први стих – Тита, тита, лобода имаш кога од рода) играчи се крећу обичним корацама удесно и почињу десном ногом. Потом се окрећу лицем према средини кола. У следећих осам тактова (док се два пута отпева рефрен) играчи четири пута пљескају рукама на сваку јединицу бројања у ритму четвртине и потом се поклањају: пљесак – Јао-јао ручице, поклон на десно – девојачка, поклон на лево – душице.

Након понављања рефрена, играчи се поново хватају за руке и спремају за корачање на следећи стих.

Начуљи уши

Саслушај песму **Коларићу Панићу**.

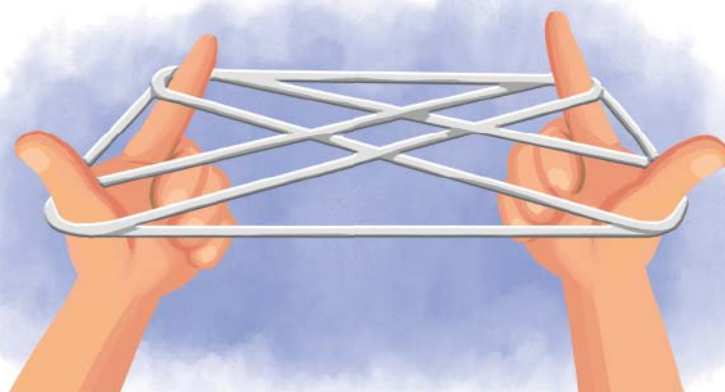
Отпевај песму **Коларићу Панићу** помоћу нотног записа, поштујући нотно трајање.

Коларићу Панићу

Народна песма

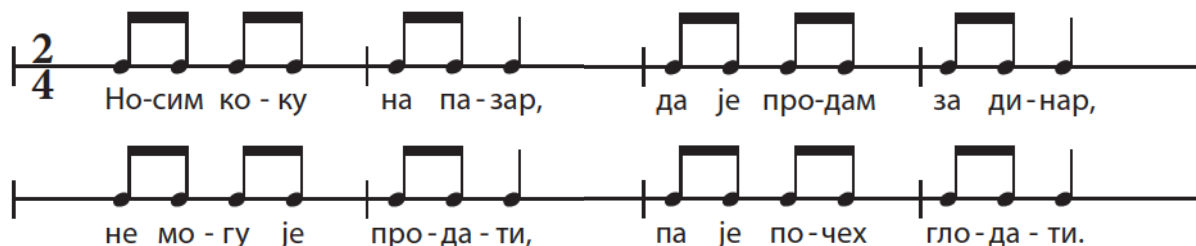
Ко-ла-ри-ћу, Па-ни-ћу, пле-те-мо се са-ми-ћу,
са-ми се-бе за-пли-ће-мо, са-мо се-бе рас-пли-ће-мо.

Изведи ритам бројалице уз јасно изговарање речи. Ритам ћеш извести тапшањем (прва) и ударањем обе шаке о крило (друга).

Носим коку на пазар

Формирајте мешовито, отворено коло. Коловођу и кеца изаберите помоћу бројалице **Носим коку на пазар**. Играчи треба да се држе за руке и крећу лаганим корацама певајући песму **Коларићу Панићу**. Док певате први део строфе (прва мелодијска линија), коло се заплиће, а затим се расплиће (отплиће). Коловођа на почетку песме прилази кецу и пролази испод његових и руку претпоследњег играча. Редом се сви провлачите, а онај ко је последњи обавија руку око врата и спушта је на раме. Када почнете да певате „сами себе заплићемо, сами себе расплићемо“ започиње расплитање. Тада се отплићете тако што понављате провлачење, само уназад.

Дигни два прста

1. Шта су традиционалне дечје игре?

_____

2. Наведи неке традиционалне дечје игре.

_____

3. Како треба да се понашаш када учествујеш у некој музичкој игри?

_____

4. Које игре ти играш? Опиши.

_____

_____

_____

_____

4 Музичка учионица

1. У интернет претраживачу уз помоћ одраслих укуцајте: Како се игра коло **Моравац**, погледајте видео и научите кораке.

Саслушајте коло **Моравац**. Одаберите коловођу и кеца и играјте коло.

2. Пажљиво саслушајте песму **Берем, берем грожђе**. Замислите да сте у винограду. Одаберите ученика који ће бити чувар винограда. Остали треба да беру грожђе и певају песму. Док берете грожђе, опрезно гледајте чувара. Када музика стане, након стиха „пресешће ми грожђе”, разбежите се. Чувар треба да ухвати једног ученика. Ухваћени ученик постаје чувар и игра се наставља.

Берем, берем грожђе

Берем, берем грожђе,
док чувар не дође,
а кад чувар дође,
пресешће ми грожђе!

3. Осмислите ритмичку пратњу за песму **Банаћанско коло**. Поделите се у две групе. Једна група нека свира на штапићима, а друга на звечкама. Пошто је песма написана у двочетвртинском такту, препорука је да се инструментима изведе ритам један – два, један – два. Потом замените инструменте.

МУЗИЧКИ РЕЧНИК

Б

балет – музичко-сценско дело у којем плесачи преносе причу

В

валцер – врста плеса

К

карневал – весела костимирана прослава

коло – народна игра

корона – знак за продужено трајање ноте или паузе

Л

лествица – низ од осам различитих тонова

лук трајања (лигатура) – знак који спаја две исте ноте и продужава им трајање

М

музичка бајка – дело у којем се текст бајке преноси звуковима различитих инструмената

О

обичај – скуп веровања и начина понашања

опера – музичко-сценско дело у којем се прича углавном преноси кроз музику, певање и глуму

П

полка – живахан плес који се игра ситним полукорацима

полонеза – стилизована пољска народна игра

полустепен – најмањи размак између два тона

прело – вечерње дружење жена и девојака

прима волта – знак који означава део песме који се изводи први пут

примењена музика – музика писана за различите медије

Р

репетиција – знак за понављање у музици

рогаљ – окупљање младих у вечерњим часовима

С

секонда волта – знак који означава део песме који се изводи други пут

солмизација – начин читања нота

ступањ – место тона у лествици

Т

тамбура – жичани инструмент

традиција – скуп обичаја, веровања и знања одређене групе људи

Ф

фолклор – традиционална култура

Х

химна – свечана песма

Ц

Це-дур лествица – низ тонова: ДО, РЕ, МИ, ФА, СОЛ, ЛА, СИ и ДО

цела нота – нота која траје четири јединице бројања

цела пауза – пауза која траје четири откуцаја

цео степен – размак између два тона

СПИСАК КОМПОЗИЦИЈА

КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА СЛУШАЊЕ

Валцер а-мол , Фредерик Шопен.....	12
Скерцо , Сергеј Рахмањинов.....	12
На слово на слово , песма из Енглеске.....	12
С оне стране Дунава , народна песма.....	15
Арија , Јохан Себастијан Бах.....	15
Чобан тера овчице , народна песма.....	18
„Игра малих лабудова“ , Лабудово језеро , Петар Иљич Чајковски.....	19
Ја посејам лан , народна песма.....	20
У ливади, под јасеном , народна песма.....	23
У Милице , народна песма.....	32
Завичају мој , народна песма.....	34
Солмизација , Ричард Роџерс.....	36
„Пијанисти“ , Карневал животиња , Камиј Сен Санс.....	39
Птице се враћају , песма из Немачке.....	40
Дафина , песма из Македоније.....	43
Трич-трач полка , Јохан Штраус Млађи.....	44
„Цигански плес“ , Кармен , Жорж Бизе.....	45
Шушти бамбусов лист , песма из Јапана.....	47
„Свечана поворка“ , Пећа и вук , Сергеј Прокофјев.....	54
Пећа и вук , Сергеј Прокофјев.....	54
„Антилопе“ , Карневал животиња , Камиј Сен Санс.....	55
„Кукавица“ , Карневал животиња , Камиј Сен Санс.....	55
„Корњаче“ , Карневал животиња , Камиј Сен Санс.....	55
Кан-кан , Жак Офенбах.....	55
„Финале“ , Карневал животиња , Камиј Сен Санс.....	56
Капричо бр. 9 , Николо Паганини.....	56
„Магарци“ , Карневал животиња , Камиј Сен Санс.....	56
„Април“ , Годишња доба , Петар Иљич Чајковски.....	58
„Август“ , Годишња доба , Петар Иљич Чајковски.....	58
На лепом плавом Дунаву , Јохан Штраус Млађи.....	60
Трич-трач полка , Јохан Штраус Млађи.....	61
Полонеза , Фредерик Шопен.....	61
Радецки марш , Јохан Штраус Старији.....	61
На лепом плавом Дунаву , Мапет Шоу.....	61

„Игра шећерене виле”, Крчко Орашчић, Петар Иљич Чајковски	62
„Игра малих лабудова”, Лабудово језеро, Петар Иљич Чајковски	63
„Арија Фигара”, Севилски берберин, Ђоакино Росини	63
„Марш уличних дечака”, Кармен, Жорж Бизе	64
Пинк Пантер, Хенри Манцини	65
Круг живота, Елтон Џон и Лебоханг Мораке	66
Боже правде, Даворин Јенко	67
Химна Светом Сави, Корнелије Станковић	68
Ој, девојко душо моја , народна песма	72
Хајд на рогаљ, момче , народна песма	75
Банаћанско коло , народна песма	78
Дођи, Миле у наш крај , народна песма	79
Тита, тита, лобода , народна песма	81
Коларићу Панићу , народна песма	82
Моравац , коло	84
Берем берем грожђе , народна песма	84

КОМПОЗИЦИЈЕ ЗА ПЕВАЊЕ

Лепо ти је рано уранити , народна песма	10
Бројимо , Александар Митревски	12
С оне стране Дунава , народна песма	16
Чобан тера овчице , народна песма	18
Ја посејох лан , народна песма	21
Мене мајка једну има , Александар Митревски	25
Лазара мајка грдила , народна песма	26
Лападу , песма из Финске	27
Синоћ сам сневао , Војислав Илић	29
Синоћ мајка оженила Марка , народна песма	30
У Милице , народна песма	32
Завичају мој , народна песма	35
Солмизација , Ричард Роџерс	37
Дафина , песма из Македоније	43
На ливади , М. Милојевић	46
Шушти бамбусов лист , песма из Јапана	48
Поранила девојчица , народна песма	74
Хајд на рогаљ, момче , народна песма	76
Кад се Ћира оженио , народна песма	77
Банаћанско коло , народна песма	79
Дођи, Миле у наш крај , народна песма	80
Тита, тита лобода , народна песма	81
Коларићу Панићу , народна песма	82
Берем, берем грожђе , народна песма	84

НОТНИ ТЕКСТ ПЕСАМА

Лепо ти је рано уранити

Умерено

Народна песма

Музички нотни текст за песму 'Лепо ти је рано уранити'. Нотна слика садржи две линије нотне записи у 3/4 такта. Прва линија има две такта у 3/4 такта, затим две такта у 2/4 такта, и на крају један такт у 3/4 такта. Друга линија има две такта у 3/4 такта, затим две такта у 2/4 такта, и на крају један такт у 3/4 такта са црном тачком испод нотне главе. Текст под нотом је: Ле - по ти је ра - но у - ра - ни - ти, Ле - по ти је ра - но у - ра - ни - ти.

У празорје кад славуји поје.
Славуј кличе: „Хајд на воду, Милче!
Хајд на воду или на ливаду.

Хладном водом умиј бело лице.
На ливади бери љубичице.”

На слово, на слово

Allegro

Пема из Енглеске

Музички нотни текст за песму 'На слово, на слово'. Нотна слика садржи три линије нотне записи у 3/4 такта. Прва линија има две такта у 3/4 такта, затим две такта у 3/4 такта, и на крају један такт у 3/4 такта. Друга линија има две такта у 3/4 такта, затим две такта у 3/4 такта, и на крају један такт у 3/4 такта. Трећа линија има две такта у 3/4 такта, затим две такта у 3/4 такта, и на крају један такт у 3/4 такта. Текст под нотом је: На сло - во, на сло - во, ре - ци - мо Р. Во - де - ни створ, ал' ма - ло спор. На пи - та - ње од - го - вор са - свим је лак. Зна - мо, зна - мо, то је рак.

2. На слово, на слово, рецимо З.
Блистав и дуг,
сунчев је друг.
Кад уђе кроз прозор,
он растера мрак.
Знамо, то је сунчев зрак.

3. На слово, на слово, рецимо Ц.
Мирисан сав,
црвен ил' плав.
И расте по пољима,
краси нам свет.
Знамо, знамо, то је цвет.

4. На слово, на слово, рецимо М.
Сјајан и жут,
светли низ пут.
И просипа злато
на уснули град.
Знамо, то је месец млад.

5. На слово, на слово, рецимо Г.
Тих је и благ,
нежан и драг.
Он зове и теши,
и брине за нас.
Знамо, то је мајчин глас.

С оне стране Дунава

Брзо

Народна песма

С о - не стра - не Ду - на - ва и - ма јед - на ко - ле - ба,
у ко - ле - би се - ка, га - ра - ва па ле - па!

2. Хајде, секо гарава, да газимо Дунава,
на другој су страни плави јорговани.
3. С оне стране Мораве, све су цуре гараве!
Опа-цупа, сека гарава па лепа!

Чобан тера овчице

Народна песма из Србије

Чо-бан те - ра ов - чи-це, ла-кој, ла-не дири, дирида - не, ла - га - но.

2. Преко једне речице,
лакој лаке,
дири, дири дане,
преко једне речице лагано.
3. Све му овце пређоше,
лакој лане,
дири, дири дане,
све му овце пређоше лагано.
4. Само једна не може,
лакој лане,
дири, дири дане,
само једна не може лагано.
5. Чобан узе гранцицу,
лакој лане,
дири, дири дане,
чобан узе гранцицу лагано.
6. Да потера овчицу,
лакој лане,
дири, дири дане,
да потера овчицу лагано.

Ја посејах лан

Брзо

Народна песма

Ја по - се - јах лан баш на И - ван - дан.

Гр-ди-ла ме, гр-ди-ла ме И - ва - но - ва мај - ка, мај - ка.

- 2.** Ја почух лан, баш на Ивандан
Грдила ме, грдила ме Ивановова мајка.
- 3.** Ја потопих лан, баш на Ивандан.
Грдила ме, грдила ме Ивановова мајка.
- 4.** Ја истукох лан, баш на Ивандан
Грдила ме, грдила ме Ивановова мајка.
- 5.** Ја испредох лан, баш на Ивандан.
Грдила ме, грдила ме Ивановова мајка.

У ливади под јасеном

Брзо

Народна песма
из Србије

У ли-ва - ди под ја-се - ном во-да из-ви-ре, во-да из-ви-ре.

У ли-ва - ди под ја-се - ном, ај, во-да из - ви - ре.

Лазара мајка грдила

Умерено

Народна песма

Ла-за-ра мај - ка гр-ди-ла, гр-ди-ла, Ла-за-ра мај - ка гр - ди - ла.

- 2.** Лазаре, сине једини, једини,
Лазаре, сине једини.
- 3.** Не иди близу потока, потока,
не иди близу потока.
- 4.** Мог'о би сине упасти, упасти,
мог'о би сине упасти.

Лападу

Живо

Песма из Финске

mf И - грај - мо се, Ла - па - ду, Ла - па - ду, Ла - па - ду,

p и-грај-мо се Ла-па-ду, Ла-па, Ла-па-ду. Хеј! Ла-па, Ла-па-ду.

Синоћ мајка оженила Марка

Умерено

Народна песма

Си - ноћ мај - ка о - же - ни - ла Мар - ка,
си - ноћ мај - ка о - же - ни - ла Мар - ка.

Јутрос му се разболела љуба.
Њој долазе два ђевера млада.
Доносе јој дуње и наранџе.

У Милице

Брзо

Непознати аутор

У Ми-ли-це, у Ми-ли-це ду-ге тре-па-ви-це. ви-це.
Пре-кри-ле јој, пре-кри-ле јој ру-мен ја-го-ди-це.
Ја-го-ди-це, ја-го-ди-це и би-је-ло ли-це.

2. Ја је гледах, ја је гледах три године дана.
Не могах јој, не могах јој очи сагледати,
Црне очи, црне очи, ни бијело лице.

Завичају мој

Живахно

Непознати аутор

p За - ви - ча - ју мој, ми - ли род - ни крај.
mf Ми - ри - сна по - ља и цвије - тни гај, то мој
дом је знај. знај.

2. Шуми речица, јури у бескрај,
на бријегу кућица бјела је сва,
то мој дом је знај.

3. Мајка је у њој, бдије ноћ и дан,
радост на лицу увијек јој сја
кад ме угледа.

Боже правде

Музика: Даворин Јенко
Текст: Јован Ђорђевић

Свечано

f 1. Бо - же прав - де, Ти што спа - се од про - па - сти до - сад нас,
чуј и од - сад на - ше гла - се и од сад нам бу - ди спас.
Моћ - ном ру - ком во - ди, бра - ни бу - дућ - но - сти срп - ске брод,
ff Бо - же, ~~ста - а~~ Боже, хра - ни, срп - ске зе - мље, срп - ски род! срп - ски род!

2. Сложи српску браћу драгу
на свак дичан славан рад,
слога биће пораз врагу
а најјачи српству град.

Нек на српској блиста грани
братске слоге златан плод,
Боже спаси, Боже храни
српске земље, српски род!

Химна Светом Сави

Записао:

Корнелије Станковић

Свечано

f у - скли - кни - мо с љу - ба - вљу све - ти - те - љу
срп - ске цр - кве и шко - ле све - ти - тељ - ској
Са - ви, Та - мо вен - ци, та - мо сла - ва,
гла - ви. где наш срп - ски па - стир Са - ва.
mf Пој - те му, Ср - би, пе - сму и у - трој - те!

2. Благодарна Србијо,
пуна си љубави
према својој пастири
светитељу Сави.
Цело Српство слави славу
свога оца, Светог Саву.
Појте му, Срби,
песму и утројте.

3. Да се српска сва срца
с тобом уједине,
сунце мира, љубави,
да нам свима сине.
Да живимо сви у слози,
Свети Саво, ти помози.
Почуј глас свог рода,
српскога народа.

4. Пет векова Србин је
у ропству чамио,
светитеља Саве
име је славио.
Свети Сава Србе воли,
и за њих се Богу моли.
Појте му, Срби,
песму и утројте!

Поранила девојчица

Весело

Народна песма из Војводине

По-ра-ни-ла де-вој-чи-ца го-лу-бе да хра-ни,
о-ко ње се о-ку-пи-ли кри-ла-ти га-ћа-ни.

2. Па јој гучу добро јутро,
па јој веле хвала,
што их она тако рано
на доручак звала.
3. Девојчици било мило
што им прија храна
све их редом пребројала,
ал' нема гаћана.

4. Пи пи пи пи гаћан бели
што ми не долеће
Цело јато одоговара
долетети неће.
5. И синоћ је пукла пушка
у лиснатој гори
мора да је погинуо
гаћан мој најбољи.

Хајд на рогаљ, момче

Allegro (Весело)

Народна песма

mf Хајд на ро-гаљ, мом-че, та-мо је де-вој-че,
та-мо је и бра-ца А-ца, и-гра-ју се шап-ца, лап-ца
а-ој, ра-до-сти.

2. Славно лето прође,
дивна јесен дође,
сви се момци редом жене,
моја нана не да мене,
а-ој, жалости!

3. Моја мила мати,
све ћу те слушати,
само једно, једно, нећу:
да ми, мати, бираш срећу,
а-ој, жалости!

Кад се Ћира оженио

Живо

Народна песма из Славоније

Кад се Ћи - ра о - же - ни - о, ча - бар ма - сти по - тро - ши - о.
Ћај, Ћи - ро, се - ди с ми - ром, не мр - дај ше - ши - ром.

- 2.** Седи Ћира на врх сламе,
брковима плаши вране.
Ћај, Ћиро, седи с миром,
не мрдај шеширом.
- 3.** Седи Ћира за трпезом,
намазо се са пекмезом.
Ћај, Ћиро, седи с миром,
не мрдај шеширом.
- 4.** Седи Ћира за оцаком,
намазо се са кајмаком.
Ћај, Ћиро, седи с миром,
не мрдај шеширом.

Банаћанско коло

Allegro

Народна песма

Ба - на - ћан - ско ко - ло, ко га не би во - л'о
о - кре - ће се ла - ко, е - во ви'ш, о - ва - ко.
На Ма - ри - ни се - фе - ри - ни,
а у Ћо - ке злат - не то - ке.

- 2.** Коло води Васа, алај се таласа,
Васа поред Десе, све се коло тресе.
На Марини...
- 3.** Ој девојко Милче, обрве ти диче,
а образи бели, горке сузе лели.
На Марини ...
- 4.** Дика ти је фина, шарена рубина,
од ње сеја плава само подругава.
На Марини ...
- 5.** 'Ајде цуро, скочи, да ти видим очи,
да ја видим лице моје девојчице.
На Марини ...

Дођи, Миле, у наш крај

Умерено

Песма из Србије

Do - ђи, Ми - ле, у наш крај, па да ви - диш шта је рај.
Хе - ј, хај, у наш крај, па да ви - диш шта је рај.

2. Дође Миле запева,
и коло нам заигра.
Хеј, хај, запева
и коло нам заигра.

3. Прође Миле кроз село,
па певуши весело.
Хеј, хај кроз село
па певуши весело.

Тита, тита, лобода

Andante (Брзином хода)

Народна песма из Црне Горе

mf Ти - та, ти - та, ло - бо - да и - маш ко - га од ро - да.
Ја - о, ја - о ру - чи - це, де - во - ја - чка ду - ши - це. ду - ши - це.

2. Немам никог од рода, само брата једнога.
Јао, јао, ручице, девојачка душице.

3. Брат ме посла у бостан да наберем ђулистан.
Јао, јао, ручице, девојачка душице.

4. Ја не нађох ђулистан, већ ја нађох јабуку.
Јао, јао, ручице, девојачка душице.

5. Гризла мома јабуку, ујела се за руку.
Јао, јао, ручице, девојачка душице.